बलिपूजाया यथार्थता

(Reality of Sacrifice-Worship)

रत्नकाजि वज्राचार्य

बलिपूजाया यथार्थता

(Reality of Sacrifice-Worship)

सं १०४० व
ब. पुं. ल. पु.
पुष्पराज तःबहि

च्वमि

रत्नकाजि वज्राचार्य

(मन्त्रसिद्धिमहाविहार)
स्वयम्भू, धिमय्‌ल्वहँ
यँ ।

सं १०४० स
ब. पुं. ल. पु.
पुष्प... तःबहि

पिकाक
वज्राचार्य प्रकाशन
यँ

बुद्धसम्वत् २५३७
नेपालसम्वत् १११३
विक्रमसम्वत् २०५०
इस्वीसन् १९९३

ब्याक्क अधिकार च्वमियाके

पिदंगु दिन- १११३ स्वाँयापुह्नि (वैशाखपुह्नि)
पिकाक- वज्राचार्य प्रकाशन, यँ
थाकू- कान्तिपुर प्रिन्टिङ्ग प्रेस नःवःह्लि, यँ
छापां- ५००
हापं- २०/-

सफू दइगु थाय्

१. लोटस रिसर्च सेन्टर, यल, प्रयागपोखरी
२. योगेन्द्र वज्राचार्य, नःत्वाः, यल
(वज्राचार्य बुक सेन्टर)
४. नातिवज्र वज्राचार्य-सफूधुकू, भोटाहिटी, यँ।
५. रत्नकाजि वज्राचार्य, स्वयम्भू धिमय्ल्वहँ, यँ।

अनित्यगु संसार धकाः सोकाः
त्वःतावन छं सकसितं ख्वयेकाः ॥
लायेमा याकनं सुगति छन्त
थुलि हे जिगु श्रद्धाञ्जली ॥

जिम्ह यज्यू दिवंगत अष्टकुमारी वज्राचार्यया
पुण्यस्मृतिइ देछाया

जन्म- ने. सं. १०५६ चिल्ला थ्व अष्टमी
दिवंगत- ने. सं. १११३ चिल्ला गा त्रयोदशी

-च्वमि

बलिमाला

ल्या:	बौल्या:	पौल्या:
१.	निगू शब्द	क
२.	FOREWORD	ग
३.	प्रकाशकया थ:गु खँ	छ
४.	यथार्थताया विषयय्	झ
५.	प्रस्तावना	ढ
६.	बलिपूजाया यथार्थता	१
७.	वौबियेगु	१०
८.	कुलेबौ (दिदिबलि)	,,
९.	सिराबौ	११
१०.	भुजाबलि	,,
११.	एकपातबलि (छ्पा: बौ)	,,
१२.	एंचिबौ	१२
१३.	छाय्‌हायेके	,,
१४.	चतुरपातबलि	१३
१५.	पंचमपातबलि (ल:बौ)	,,
१६.	नवमपातबलि (गुपा: बौ)	१४
१७.	प्रेतबलि	,,
१८.	देशबलि (खासिबलि)	१५
१९.	बलिंपिये	१७
२०.	नन्दाबलि	१८
२१.	अष्टश्मसानबलि	,,

ल्याः	बौल्याः	पौल्याः
२२.	विहार विहारय् यानावयाच्वंगु महाबलि	१९
२३.	महाबलि	२०
२४.	पंचबलि	२२
२५.	तन्त्रया दुने हिंसाया थाय्	२६
	निगूगु ह्या	
२६.	बलिमाला (कथहनं पूजाविधि)	३७
२७.	छायहायेके	४६
२८.	शेषबलि	५६
२९.	लिधंसाया ग्रन्थत	५८
३०.	सहयोगी सफूत	५९

निगू शब्द

नेपाः देसय् गणेश, भैरव, काली, भीमसेन द्यःपिनि न्ह्यःने व पीठपीठान्तरय् दुगु, म्याय्, हँय्, खा व न्या थेंजाःपिं निर्दोष प्राणी-तय्‌त इमिगु पशुगति मुक्त यानाः भिगु गतिइ हयेगु हेतुं इमिगु हिनू मात्तु मालाः द्यःपिनिगु मूर्ति रक्ताम्य जुइक पशुबलि बियाः पूजायानाः वयाच्वंगु दु। अहिंसावादी बुद्धधर्मय् नं थथे हिंसा यानाः पूजा यायेगु क्रिया धाथें दुगु खःला ? खःसा थ्व बुद्धयागु धर्मय् गथे गुगु हिसाबं मिलय्‌जूगु खः ? मखुसा थ्व चलन गथे जुयाः बुद्धधर्मय् दुहाँवल ? आदि प्रश्नत विभिन्न बौद्धगोष्ठी व सेमिनारय् प्रकट यानाः थ्व विषयय् बौद्धमार्गीतय्‌सं विशेषयानाः युवकबौद्धतय्‌सं तच्वःगु चासो क्यनावयाच्वंगु खः।

थथे बलि सम्बन्धि यक्वसिगु जिज्ञासा खनेदुगुलिं लोटस रिसर्च सेन्टरं थ्व विषयय् अनुसन्धान याकेगु निर्णय यात। अले थ्व अनु-सन्धान यायेत योग्यम्ह विद्वान् मालेगु कुतः जुल। थ्व हे इवलय् छन्हु निह्म पेम्ह विद्वान्‌पिं आमन्त्रित यानाः लोटस् रिसर्च सेन्टरया ज्या-कुथिइ खँल्हाबल्हा जुसेंलि यँदेया रत्नकाजी वज्राचार्यनाप थ्व विषयय् चर्चा जुल। वस्पोलं थ्व विषयय् रुचि कयाः अनुसन्धान यायेगु वचन वियाबिज्यात। वस्पोल थ्व अनुसन्धानया लागी योग्यह्म व्यक्ति खः धइगु थ्व सेन्टरं थहरय्‌याःगु छाय्‌धाःसा वस्पोल थः हे जजमान पिन्थाय् पूजा याः बिज्याइम्ह जूगुलिं वस्पोलयाके पूजाया ज्ञान व अनुभव दु। वस्पोलयाके संस्कृतभाय्‌या नाप बौद्ध

संस्कृतसाहित्य व धर्म दर्शनयागु अध्ययन नं दु। सफू च्वयेगु लेख च्वयेगु बानि दु, दक्कसिबय् मुख्यगु खँ ला वस्पोलयाके अनुसन्धान यायेगु रुचि दु, अनुभव दु अले क्षमता नं दु।

वस्पोलं जिमिगु अनुरोधयात स्वीकारयासे थजा:गु गम्भीरगु विषययात कया: विभिन्न स्रोत व साधनयात प्रयोग याना: धैर्यपूर्वक थ्व अनुसन्धानया ज्या ववचायेकाबिज्यात। थ्व प्रयासया लागी वस्पोलयात यक्व यक्व धन्यवाद दु। साथय् वज्राचार्य – प्रकाशन थुजा:गु महत्त्वपूर्णगु कृति प्रकाशन या:गुलिं प्रकाशक धन्यवादया पात्र ख:। थ्व कृति यक्वसिगु जिज्ञासा पूर्तियाइ धैगु आशा याना। साथय् थ्व अनुसन्धानं थ्व विषयस मेमेगु अनुसन्धानया लागी प्रेरणा बी धैगु आशा याना। अन्तय् धर्मया विकृति मदयावनेमा, धर्मया दुरुपयोग मजुइमा, धर्मद्वारा सम्पूर्ण प्राणीयागु हित सुख जुइमा धैगु आशिका याना।

लोटस रिसर्च सेन्टर

प्रयागपथ, ललितपुर

FOREWORD

So far as the traditional Pujas are concerned, the Hindus think Bali (sacrifice) is indispensible. People in general offer bali in the sense of slaughtering animals such as buffaloes, goats, cocks and ducks etc. before the images of gods and goddesses to please them so that their wishes and desires may be fulfilled.

In connection with the Tantricism, the Tantriks slaughter animals to achieve super natural power. But it is a disputable question. Do all the Tantriks slaughter animals ? The answer comes in the negative. The late tantriks viz. Shantikaracharya, Surathvajra, Jamana Gubhaju and Bandhu Dutta Acharya etc. never killed or slaughtered any animal to achieve their super natural power or purpose.

People, these days, have no idea as to why they offer the sugar-cane and the ginger plant during the chatha, a festival to be held every year in the month of Bhadra in between Aug. and Sept. and the Dasain that is Durga Puja in the month of Aswin (in between Sept and October). Sugar-cane symbolises a goat and ginger plant a duck. So, it can be believed that the sacrifice of animals is not deemed for getting one's wishes or desires fulfilled. It is only one's supertitious belief and nothing more than that.

But, one thing is very mysterious with the deity dances such as Gathu-Pyakhan, Dee-Pyakhan, Nava-durga Pyak-han and Sikali Pyakhan etc In these dances bali is inevitable. Without the sacrifice of animals like buffaloes, cocks and ducks etc., the performance of dances will not be complete. The dancers in group shake their whole bodies after the sacrifice in accordance with the Tantrick-Bidhi (means) other-wise they will be quite unable to shake their bodies or dance. But during the interval of the performancing of the dances, they suck the blood of the slain buffalo, goat and duck. One may be puzzled as how the dancers in guise of gods and goddesses suck so much blood out of the dying animals, But such acts of doings are not worth imitating.

In the Pancha-bali, sacrifices of five different animals viz Buffalo, goat, ram or lamb, cock and duck are made. They are saughtered before the goddess Kali, the Bhairab and the Nasahdyah (god or goddess of dance and music). This Panchabali has been regarded as the greatest bali.

But, whatever it may be, the offering of a raw egg by breaking it is the most desirable one, Since no animal has got to be slaughtered in this case. There is no need of taking the life of any animal.

Besides, there are many other kinds of sacrifices but not of the animals. As for example, before taking the main meal (lunch) eldest son of the demised set aside a little bit of all the items of the food served to him in the names of the deceased parents and other family members.

And, again, on the fourth or sixth day of a new born babe, there is also the practice of offering Kule-baji filling

one mana (that is a kind of measuring pot) of the remains of rice-grains on which an oil–lamp made of raw clay is kept. Ana, thrice it is taken from head to feet of the mother and is then thrown with the items of eatables of full fledged dinnar into a place called Chhwasa (the place where the clot–hes of the dead person along with mattress, a picha (a thin bamboo-stick woven pot like basket) and a brocm are thrown,

In the same way, another aspets of no sacrifices of animais, is the most notable thing. In the evening on the day of Gathanmuga charhe, a clay pot place on the floor is filled with husks, a jelly like substance of home made white beer, a piece of buffalo lungs and blood, eight pieces of allicum, garlic, a raw egg decorating it with the leaves of the karaveers (a kind of flower plant). It is known as Bau (a dish of the demon or evil-spirit) is worshipped to satisfy their hunger, After this, the Bau is thrown away at the Chhwasa as to drive away the evil–spirit out of the house. In this way, there are many othr kinds of sacrifices like Bhuja–bali, Cha-urpad-bali, Pretapad-bali Khasi–bali, Ashtasmasan-bali etc.

In fact, nothing has been mentiond of sacrifices in Buddhism, From where the doctrine of sacrifices is said to hava been originatd From where it has come into action is a matter of serious dispute or argument No one has thought seriously of its origin. They are all following superstitious traditional concept blindly. In jainism such sacrifices and taking meat are strictly forbidden, But rhe jainists do not thereby suffer any harm,

Now, comes the problem of culture. What is the real meaning of culture ? Does culture mean the sacrifices of innocent animals during the ritual worships and the other traditional customs and manners without knowing the real singificance of such sacrifices ? Before one resorts to the pratice of sacrificing animals in the name of different gods and goddesses. One must know the real significance of sacrifice, otherwise the meaning of culture in the real sense of term lose sight of.

Lastly, I want to express my hearty thanks to Mr. Ratna Kaji Vajracharya for his intensive devotion of writing this book on the traditional system of THE REALITY OF SACRIFICE.

MANIK BAHADUR CHITRAKAR.

Date:- 8th March, 1993

Watu, Chikan Ata Tole
Kathmandu.

प्रकाशकया थःगु खँ

झीगु धर्म, संस्कृति व संस्कारया थी थी पक्षमध्यय् बलिबियेगु बाय् बलितयेगु आदि नं खः। थ्व हे बलिबियेगु बाय् बलितयेगुया यथार्थयात दुमवासें केवल बलि अर्थात् हिंसा खः धयागु भावनायात कय् ज्यानाः न्हयज्यानावयाच्वंगु झीगु समाज खः।

अद्वितीय कलाः भय्‌भय् ब्यूगु अनि उत्कृष्टगु विभिन्न देवदेवीपिनिगु मूर्तिकलाया महत्त्वयात त्वपुयाः हिफःछ्याः रूपय् हिम्हुकाःद्यः खुसिजुल भाःपा लय्‌लय् तायाः वयाच्वंगु झीगु समाज खः।

थुगु हे विषयय् दुवाला रत्नकाजी वज्राचार्यजुं "बलिपूजाया यथार्थता" नांगु सफू झीगु न्ह्यःने तयाबिज्याःगु दु गुगु सफूया दुने "बलिया" अर्थ हिंसा मखु धयागु क्वाथुइकेगु कुतः बौद्धभावना कथं बलिपूजाया महत्त्व परम्परा व विशेषताया नापनापं तन्त्रया गूढार्थयात नं पिब्वयेगु ज्या थुकी दुने जुयाच्वंगु दु।

थ्‌जाःगु ग्यसुग्यंगु चिकिचाधंसो नं महत्त्वपूर्णगु सफूमध्यय् वस्पोलं हे च्वयाबिज्याःगु नेवाः संस्कार संस्कृतिया ताःचा नांगु सफू नं थुगु प्रकाशनया न्हापांगु प्रकाशनया रूपय् पिदने धुंगु दु। आःहाकनं निगूगु प्रकाशनया रूपय् थुगु सफू पिथने दयाः वस्पोलप्रति आभार व्यक्त यानाच्वना।

मगाः मचाः धयागु ला थथे हे खः। छम्हस्यां जक यानाः फुक्कं ज्या पूवनीमखु। अथे जूया निति न्हायपेकुंकाः थथे अथे धकाः

हालाच्वनेगु स्वया: थ:थ:गुपक्षं मा:कथं पला: न्ह्याका: थुकी मगा: मचा:गुयात सफूया रूपय् न्ह्यब्वया: पिथनेगु कुत: जुल धा:सा झीगु समाजया निंति गावकं तिब: जुइ धैगु थ्व प्रकाशनं विश्वास कयाच्वना।

बज्राचार्य प्रकाशन

यँ

यथार्थतायाः विषयय्

रत्नकाजि दाइनं **'बलिपूजाया यथार्थता'** नां छुनाः 'बलि' बियाः पूजा यायेगुया यथार्थता न्ह्यब्वयाबिज्यात । थ्व यथार्थताया मूल सारांश थ्यःपित नसा त्वँसा छायेगु खः, स्वीतं स्यायेगू मखु । थन 'बलि' धायेसाथ हे दुगु, हँय् स्यानाः थ्यःयात हिम्हुकाः उकीया ला थम्हं नयेगु धयागु तायेकाच्वंगु दु । थुगु कथंया विधि धर्मया विकृति खः । हिंसा पाप खः । दुगु फै स्यायेगु धयागु मनूया थः ला नयेगु दाउजक खः । उकिं हिंसा विहीनगु **'बलि'** हे पूजाया यथार्थता खः ।

भ्ौ दिगू यायेबलय् जाब्व न्ह्यच्यानाः नयेन्ह्यः बौपाः तयाः उकी जाभुइच्वँश्व नसात भचा भचा थ्यःयात धकाः छाइ । थथे छायेगुयात बौबीगु धाइ । 'वौ' धयागु 'बलि' खँग्वःया न्ह्गु रूप खः । नेवाःभासय् पलिया 'पौ', भलिया 'भौ', घलिया 'धौ' जू थें वलिया 'वौ' जूगु खः । थथे छायेगु धयागु न्ह्याम्ह प्राणीयात नं याः । गथे कि क्वःयात छाःसा काकबलि, खिचायात छाःसा श्वानबलि । थुकथं प्रेत, भूत आदि व मदये धुंकूपि मां–वौ आदि पितृपित श्रद्धाकथं खाद्यवस्तु छानाः बौ बियेगु याइ । थथे बलि बिइबलय् पशुपं छियात स्यानाः हे जक पूजा पूवंकूगु गनं मदु । अथे जूगुलिं गुगुं कथंया बलि बिइबलय् हिंसा यायेगु मनूया लागी थःगु स्वार्थ पूर्ति यायेगु दाउजक खः सिबय् यथार्थता मखु । यथार्थता

ला अहिंसा खः । उकिसनं बौद्धतय्‌गु लागी ला प्राणातिपात (कर्पिंगु ज्यान कायेगु) दुश्शीलता खः ।

भीथाय् नामं बौद्ध धा:सां हिंसाय् अप्व: न्हचज्यानाच्वंगु खने दु । **'बुद्धस्य भाव कर्म वा बौद्धः'** अर्थात् बुद्ध हथे हनीपिं बाय् बुद्ध या:थे याइपिंत बौद्ध धाइ । अथे हे **'बुद्धस्य अपत्यं पुमान् बौद्धः'** बुद्धया थः सन्तानयात बौद्ध धाइ । आ: धाये बुद्ध गनं नं स्याये पाले यायेगु, कंकिया ग:कीगु खँ न्हचथंगु हे मदुमा वयागु भाव हनाच्वंपिं, वं कंथे ज्या यानाच्वंपिं, वया थ:हे सन्तानपिंसं विपरीत ज्यायात धा:सा व यथार्थय् बौद्ध ज्वीला ? थ्वहे यथार्थता थुगु बलिपूजाया यथार्थतां न्हचथनाच्वंगु खः । छता छता याना: बलिपूजा यायेगु विधियात मा:हना: स्वत धा:सा ख्वीपिंता प्रकारया नामं बलिपूजा हनेगु विधि खनेदयावयाच्वंगु दु । थ्व फुक बलिया विधिइ धा:सा तान्त्रिक प्रभाव खनेदयाच्वंगु दु । तन्त्र धा बाय् मन्त्र धा प्राणीया हितया लागी हे मनुखं क:धाइगु खः । थुगु तन्त्रविधियात मखुकथं छय्‌लीपिं नं दु अवश्य, तर ईपिं मनूया ल्याखय् मजासें सदां कर्पिंत स्यंक: जक जुइपिं मनू मखुपिं मेमेकथंया प्राणी बाय् तरवत सरह जुयाच्वनी । ईपिं मनूत सरह धस्वाना: चकना: जुइफंमखु । ईपिं ला हत्यारा व खूँत थें सुलासुला: लिउनें लिउनें जक जुयाच्वनी । थुज्या:पिंत मनूजक मधासें कुमनू धाइ । बलिया अर्थ कुमनू जुइगु मखु यथार्थम्ह मनू जुइत माया दया प्वंका: न्हचागुलीसं श्रद्धा तयेगु खः ।

बलिपूजा याये वलय् बाहाँ स्यायेगु ज्या ला पक्का नं बौद्ध पद्धति मखु । थथे स्याये पालेगु संस्कार मेमेगु संस्कृतिया प्रभाव खः । बाहाँयात स्याना: वैत स्वर्ग छ्वयेगु धका: वंगु अंगयात सीका:भूया नामं नयेगु यानाच्वंगु स्वये बलय् थ्व तसकं चंखम्ह नयेद्य:नं थ:गु स्वार्थ पूर्ति याना: मनूतय्‌त व्हफ्वानात:गु धयागु

सीदु वलिविइबलय् बाहाँ स्यायेत दयेकातःगु चंखेचिगु श्लोक थुकथं दु—

पूर्वजन्मकृतं कर्म पशुजन्म च जायते ।
सर्वपापविनिर्मुक्तः स्वर्गलोके महीयते ।।

थ्व सिलः बाहाँ स्याये न्ह्यः बाहाँयात न्हाय्पनय् स्वांपुयाः न्यंकीगु खः । थुकीया अर्थ न्हापाया जन्मय् या गु कर्मं छं पशुजन्म काल, आः छ उगु फुक पापं मुक्तजुयाः स्वर्गलोकय् वनीगु जुल ।

भ्रीसं सामान्य विचारं नं स्वयेफु कि थथे धायेवं सुं मुक्त ज्वी ला ? स्वर्गय् वनी ला ? म्वाःलका वँ हे वनी धायेका छ्गू खँय्, छु मे, दुगु, हँय् खा हे जक स्वर्ग वनीगू लाःले ? भ्री तसकं ययेकाः लहिनातयाम्ह खिचायात छाय् स्वर्गय् मछ्वयेगु ? खिचायात बलिबियाः स्वर्गय् छ्वःगु गनं मखं । दुगुयात बलिब्यूपिसं खिचायात बलि बियाः सीकाःभू नं याःगु खनेमदु न भौयात हे गन बलि बियाः स्वर्गय् छ्वःगु खनेदु । खिचाया ला व भौया ला नैगु देश नं दु तर अन पहःयानाः स्वहःचिनाः बलिबिया ला नैगु मखु, स्वादया लागी, ताकतया लागी धकाः तप्यंक स्यानाः हे नैगु खः, बलिबीगु प्रथा दुपिसं थें चखे भाय् इमिसं मल्हाः । बुद्धधर्म इन्द्रिययात त्याकेगु धर्म खः, कल्याणकारी धर्म खः उकिं थुकीयात महीपिसं साःभिया प्रलोभन बियाः स्याये पाले यायेगुली फल दु धकाः आःखतं सिमागयेकाः ध्वंलानाब्यूगु ला मखुला धयागु थन शंका याये थाय् दु, मखुसा त्रिपिटक छगुलि हे वाहियातगु धकाः वांछ्वये माली । थौंया बलिबीगु धकाः सीकाःभू याइगु बौद्धतसें **न्हिकालं मस्यू, न्हाय् ध्यनं मस्यू** थें जुयाः थःगु सस्कृति धकः थुज्वःजु कुकर्मयात कःघानाच्वगु खँ बुद्धधर्मया छता छता सिद्धान्त उजोगु लाखय् पह यात छचाःतां ज्वीक उलाक्यनी । उकिं बलिबीगु धकाः हिंसा यायेगु खँय् दुग्ययेक विचाः यानाः उकियात यथार्थताय् हये मा गु खने दु ।

थुगु सफू बलिया विरोधी मखु, हिंसाया विरोधी खः उकिं थ्व छगू नेपाःया परंपरागत बुद्धधर्मय् क्रान्तिया पलाः खः। थथे सुधारया खँल्हाःइपिंत दुगः त्व थुले माः धाःइपि थः स्वजातित नं दःवः। थथे सुधार मयःपि गुगुं नं समाजय् दुगु मानवमात्रया लागी हे दुःखया खँ खः।

क्रियासमुच्चयस बलिपूजा यायेमाःगु विधि कनाः बलिबीगु कल्याणया लागी खः धकाः न्ह्यथनातःगु दु। गथे कि—
गृहविहारादिनगरदेशरक्षास्वस्त्ययार्थं दधि-दुग्ध-घृत-मधु-शर्करा निरामिष व्यञ्जनान्न। धौ, दुरु, घ्यः, कस्ति व साखः सहितगु लामदुगु जा केँ धकाः धयातगु दु। बलिविधिइ थाय्-थासय् ला अय्लाःया आवश्यक दु धयाथें याःगु खँग्वःतनं दुथ्याःनाच्वंगु दु। थुज्वःगु खँग्वःयात **सन्ध्याभाषया** रूपय् छ्यलातःगु खः धयागु थ्व सफू दुनेया भाव खनेदु। सन्ध्याभाष धयागु न्ह्यच नें छ्तः लिउनें छ्ता अर्थ पिकया, छ्यलातःगु खँ खः। मनूतय् गुबलें मछिनी बलय् सांकेतिक खँ ल्हायेमालेयः। थ्व सन्ध्याभाष धैगु थथे हे सांकेतिक खँ खः।

थ्व सफू थःगु च्वमं पिकायेत रत्नकाजि दाइनं यानाविज्याःगु कुतः धयां साध्यमजू। बलि संबन्धि सफूत मामां बलिनाप असम्बन्धित सफूतय् दुने नं बलिया विषय खंकाः उकीया सारकायेगु थें याःगु मालेज्याय् दुनाविज्याःगु जि खना। वस्पोलया तःधगु कुतलं मालाहःगु सफूत विनाप्रयासं अपु क स्वयेदुगु जिगु लागी अहोभाग्यया खँ जूगु दु। अन्वेषण यायेगुली हारय् मचाःम्ह वस्पोलया कथं थ्व सफू पूमवंनिजक मखु त्रुटि जायाच्वंगु दु धयागु वस्पोलया विचाः जि थन न्ह्यथनाच्वना। थथे धयागु वस्पोलया अन्वेषणकार्यय् निरन्तरता दनि धयागु खँ खः।

बलिविधिया सफूत फुकं धयाथें संस्कृतभाषां च्वयातःगु दु। वहे छगू विधि खयां न खँग्वः व आखःग्वःत छगुली थे छगुली मजू। अर्थ मातृमालाः वालाकायेमाः, गुगु ला भावभावं जक हे नं थ्वीकेमाः। संस्कृतव्याकरण कथं सन्धि व समासया नियम त्वःफीक छ्यलातयातःगु यक्व थामय् दु। परंपरागत कथं ल्हयल्हय ल्हयल्हय थय् जुयावंगु बालाक सीदु, अथेसां गन ला चायेकं नं उज्वगु भाय् छ्यलातःगु धयागु नं सीदु। छिं छिं थाय् सन्धि व समासयात ज्वःलाकेगु कुतः थुगु सफुतिइ जूगु दु, अय्‌सां यथावत् छ्यलेगु हे आपा थासय् यायेमालावंगु बाध्यता नं लावंगु दु। थथे जूल धकाः च्वमिया कुतःयात कुंखिनेथाय् म्याः हे मदु, छाय्‌कि समयया पावन्दी नं थुकी दुने लाःवःगु दु। मुख्य खँ मौलिक सफूया अप्राप्यता हे थुकीया दशा खः। मेगु खँ छन्दय् ज्यानातःगु वाक्यत जुयां नं गद्यतालं ज्वलिक च्वयातःगु जक मखसे छन्दोभंग ज्वीक खँग्वः स्यकाः छ्यलात;गु सफूत यक्व लुयावल। थुज्वःथाय् फयांफच्व छन्दय् तुं ज्यायेगु थुकी कुतः जूगु दु, उज्वःगु थासय् मौलिक खँग्वःत दुरुस्त मजुया वंगु दु। थुकीयात यथार्थताय् हय्‌त पण्डित अले विद्वज्जनपिसं सफूत मालाः मौलिवता बीमाःगु कर्तव्य भा;पाच्वना।

रत्नकाजि दाइया संस्कृतिप्रियता व सुधारनीतिया फलस्वरूप पिहाँवःगु थ्व सफुतिं बौद्धसमाजय् दुबिनाच्वगु विकृतियात खंके बियाः बौद्धतय् पुचलय् मेमेगु न्हूगु जागृति हइ धयागुली विश्वास यायेगु तःधंगु थाय् दु। वस्पोलपाखें थुकथंया सफूत पिदनां च्वनी धयागु तःधंगु आशा याना।

सुवर्ण शाक्य

११९३ चिल्लाथ्व, होलिपुन्ही

ॐ बाहा;त्वा;, यँ १

प्रस्तावना

बौबियं धा:सां बलिबियं धा:सां आखिर छगू हे खँ खः। खालि नेवा: खँग्वः व संस्कृत शब्दया भिन्नताजक खः। अथेनं बलिधाये वलय् द्यः द्यःपिथाय् वनाः म्ये, दुगु, फै, हँय्, खा आदि स्यानाः अर्थात् जीवबलि भोगबलि बीगु खः धकाः धाइपिं नं मदुगु मखु तर थ्व गलत खः, भ्रमजक खः। बलिया अर्थ गननं हिंसायात कया तःगु खनेमदु। वरु नकेगु त्वंकेगु सुयातं बीगु कर पुलेगु व सहयोग यायेगु हे थुकिया मू अर्थ खः धयागु सीदःवः।

वैदिक परम्पराया दुहाइ बियाः वेदविरोधी ज्याखँ यानावया च्वंपिं नं थन यक्व यक्वं मदुगु मखु। थथेतुं बाज्यां भौचा कुनाः सराद्ध यानावंगु दु धका जि नं भौचा कुनेमाः धकाः भौचा माःजुइपिं अर्थात् सनातनधर्मया दुहाइ बियावयाच्वंपिं नं थन यक्व दु। शास्त्रयात थः यःथे छेलाः थःगु स्वार्थय् धालय्यानाः "असत्यप्रति सत्यया विजय" धकाः नारा बियाः अबोध प्राणीया (म्ये, दुगु, फै हँय् खा) आदि स्यानाः शत्रुयात त्याका धकाः दावा याइपिं नं थन यक्व दु। थुजापिंनिगु शब्दजालय् ततःकेनाः न्हचज्यायेगु विवेकशील चेतनशील व्यक्तिपिनिगु निर्मित गुलितक उपयोगी जूवः थ्व विचाःयाये माःगु पक्ष खः।

झीगु मानवीय धर्म मूलरूपं अहिंसात्मक खः। थुकी दुनेया अनेक ज्या-खँ शिक्षा-दीक्षा आचरण आदिपाखे मिखा ब्वयेकूसा नं अहिंसात्मक धकाः याउँक खनेदःवः। अथे हे विभिन्न देवदेवीपिमध्यय्

अगालं देवदेवीपिथाय् हिंसा वर्जित जुयावयाच्वंगु नं झीसं खनावया च्वगु दु। अथे जूया निंति धर्मया दुने हिंसायात वांछोयाः मानवीय भावनां युक्तगु आचरण यानाः न्ह्यज्यायेगु हे सत्यनाप स्वंगु परम्परा ख धयाथें जितः ताः।

धर्मय् नं मल्वःगु कर्मय् नं मल्वःगु ज्या झीसं छाय् यायेगु? थ्वयात त्वःताछोयेमाः धयागु थ्व सफूया नम्र निवेदन खः। झी पुर्खा आजु बाज्यापिसं अथक मेहेनत ए परिश्रम निर्माण यानातःगु अपार जीवन्त सूक्ष्म कला भय्भय् बियाः सजीवतां युक्त जुया दयेकातःगु अजाःगु बहुमूल्यगु मूर्तित खः गुगु मूर्तिया दर्शन भावना विशिष्टता फुक्कयात विलीन यानाः अबोध पशुपंक्षितय्त बधयानाः हिम्हुकाः हिया खुसिवाः वयेकाः झीगु परम्परा धकाः ल्य्लय् तायेगु उलि उपयुक्त जितः मताः।

द्यःया म्हछंम्हं भुजिनं भंकाः नवयेक फोहर यानाः दूषित वातावरण सृजना यानाः न्ह्यज्यायेगु झीगु गुजाःगु श्रद्धा खः? थुजाःगु व्यवहारया पाखें बिस्कं च्वनाः श्रद्धां भय् भय् बीकाः सफा सुघर यानाः दूषित दुर्गन्धया वातावरणयात हाकुतिनाः न्ह्याइपुगु ययापुगु वातावरण सृजना यानाः झी पुर्खा झी आजु बाज्यापिसं तयावंगु दयेकावंगु कृति विभिन्न मूर्तिकलायात ल्यंकाः माःगु सुसा कुसाः यानाः संस्कृति सम्प्रदायया जगेर्ना यायेमाःगु दु। स्यनावन ज्यलावन धकाः झीसं उगुयात लिकया व मेगु मेगु मूर्ति हयाः तयेफु तर उलि जीवन्त उत्कृष्टता मदयेफु दर्शन, भावनात न बुलुइफु। थुखंपाखे नं झीसं विचाः यायेमाःगु दु।

थुकीया मतलब थन'ला' नयेमते धयागु मखु, झीगु नसात्वँसाय् ला नं लाःगु दु। गुगुं नखः चखः व नये त्वनेगु परम्परां नं झीतः बः बिया वयाच्वंगु दु। अथेजूया निंति झीसं थ्वयात उचित मात्राय् छेलाः न्ह्यज्यायेगु हे बुद्धिमानि जुवै। अले झीगु स्वास्थ्यया

र्निति नं फाइदाजनक जुवः। वैद्यग्रन्थ, चरकसंहिता, निगंतु आदि सफुतिइ नं ला नयेगु खँ दु। म्येयाला, हँय्‌याला, दुगुयालाजक मखु विभिन्न पशुपंक्षि न्या अर्थात् जलचर, थलचर, आकाशचर आदिया ला नयेग रस त्वनेगु लायालेपदयेकाः पायेगु आदि वासःया रूपय् छेलेगु वर्णन नं दु।

स्वस्थ जुइगु, बलवर्द्धक, शक्तिवर्धक ,वीर्यवर्द्धकया नापनापं नसानये येकोगु वायुविकार शमन यानाः पीत्त रक्तअल्पता आदि मदयेकाः पिशाप भारा खुलय्‌यानाः शरीरयात हृष्टपुष्ट यायेगु विभिन्न लाया गुण स्वभाव खः धकाः पूर्वजपिसं लायात महत्वबियाः छ्यलावया च्वगु खः धासां थथे धायेवतुं धर्मया आचरण याना-च्वंपिसं ला नयेमाः धाःग मदु। थ्व ला केवल व्यावहारिक पक्षया जक खँ खः।

थन छगू सान्दर्भिक खँ छु धासाः ला नयेगु व मनयेगु धयागु थःगु इच्छा आकांक्षाया विषय खः। ला नयेमाः, ला नयेमज्यू धयागु थ्व थःथःगु भावनाया खँ खः। थुगु विषयपाखे मिखा ब्वयास्वत धाःसा भगवान् बुद्धया पालय् नं थुगु विषयय् विवाद पिमदंगु मखु। भगवान् बुद्धं प्रष्टरूपं त्रिकोटि परिशुद्धगु ला नयेज्यू धकाः धया बिज्याःगु दु। बरु हिंसायात कयाः विभिन्न डर त्रास विपाक आदिया वर्णन यक्व दु - अथेतुं हिंसायानाजुइपिन्त चान्दाल आदि धकाः नं निन्दा यानातःगु दु।

धाथें ला बौद्धआचरण यानाः अनुशासित जुयाः निर्वाण मार्गयात साक्षात्कार यायेगु लँपुइ वनाच्वंपिसं आमिष भोजनया पाखें अलग्ग जुयाः न्हयज्यायेमाःगु खनेदु। ग्रन्थग्रन्थान्तरं नं थथे हे धयाच्वंगु दु। साधनमालय नं थुकथं नवानाच्वन—

॥ सर्वं निरामिषं कृत्वा सर्वशास्त्रे तु सम्मतम् ॥

थुगु हे भावनायात दृष्टिगत याना: "बलिपूजाया यथार्थता" यात ढलेगु ता तुना: संक्षिप्त रूपं जक जूसां नं न्हुचब्वयागुसम्म ख: । थुकी सकभरयाना: बलिखँग्व:या यथार्थयात पिब्वयेगु व भीगु पूजा क्रिया वा संस्कृति परम्पराया दुने भीसं यानावयाच्वनागु बलि-परम्परायात न्हुचब्वयेगु कुत:सम्म यानागु ख: । थुकी मगा: मचा:-गु यक्व दयेफु, अथेजूया निति संम्बन्धित ख्य:या व्यक्तिपिसं थ:थ:गु पक्षं थ:थ:गु दृष्टिकोणं ह:सय् हाँइसय् याना: भीगु समाजयात बोधयाकी धयागु जि भलसाकया । थुकी दुने छु गथे ख: ब्वमिपि-निगु हे ल्हा:तीदु । सुभाव बिया: सहयोग याइ धयागु नं जि मनंतुना ।

अध्ययन अनुसन्धानया ज्वलय् छन्हु जिगु छेँय् स्पेनया उरूग्वय निवासी भाजु MARCOS TORRES, अनया मां मय्जु— ELSAANDRADA पिनिगु थासय् नं बलिपूजाया परम्परा दु धयागु वय्क:पिसं कना: सिल गुगु परम्परा नेपा:या परम्परानापं छुछ् ज्व:ला:व:गु खँल्हाबल्हाया ज्वलय् सीद:व:गु जिगुनिम्ति लय्ता:या खँ ख: । थुजोगु परम्परा मेमेगु मुलुकय् नं दु धयागु प्रष्ट जूव: । अध्ययन अनुसन्धानया व्यापकताया निम्ति भीगु मालेज्या नं व्यापक ज्वीमा:गु जिं महसूस याना । अतएव थुगु सफूप्रति वय्क:पिनिगु भावनात्मक सहयोगं या लागी जि अनुगृहित जुयाच्वना ।

लोटस रिसर्च सेन्टरया इनापयात ध्यानय् तया: थुगु "बलि पूजाया यथार्थता" नांगु सफूया रूपय् तयार जूव:गु ख: । अनपिनिगु सहयोग सद्भावनाप्रति सुभाय् देछायाच्वना । थुजोगु अध्ययन अनुसन्धानया ज्याखँयाता छय्ला: न्हच:ने तया: सकसितं सहयोग सद्भावनाय् निरन्तरता बिया: न्हचज्याये फयेमा धयागु कामना याना ।

बौद्धविद्वान् समाजसेवी हितैषी पासा श्री सुवर्ण शाक्यजुया

अथक प्रयास थ्व सफूया लागी महत्त्वपूर्ण जुयाव्यूगु दु। प्रेसया सम्पूर्ण भार थम्हं कोबुया: संस्कृत भाय्‌थें जा:गु कठिनगुयात नं शुद्ध रूप बीगुली ब: विया: प्रूफ सोयेथेंजा:गु झंझतगु ज्यायात क:घाना: थ:गु व्यस्ततायात तकं परवाह मतसे थुगु सफू याकनं पिथनेगुली जक मखु थुगु सफूया झझ:धायेक थ:गु नुग:खँ प्वंकाबिज्या:म्ह वस्पोलप्रति जि कृतज्ञ जुयाच्वना। नापं कान्तिपुर प्रेस परिवारयात धन्यवाद देछायाच्वना।

हितैषी पासा श्री मणिकबहादुर चित्रकारजु बलिया यथार्थतायात ध्वाथुइकेभनं इङ्गलिस इन्ट्रोडक्सन बिया: थुगु सफूयात झ:झ: धायेकादीम्हप्रति दुनुगलंनिसें धन्यवाद देछायाच्वना।

अन्तस थुगु सफूया निंति मा:गुतक ग्वाहालियाना: देब:किपा: नं च्वयाब्यूम्ह काय् भाजु सर्वज्ञरत्नयात नं दुनुगलंनिसें साधुवाद बियाच्वना। सुभाय्।

– च्वमि

बलिपूजाया यथार्थता

झीगु सुसंस्कृतिया पृष्ठभूमिदुने पूजाआजा, कर्मकाण्ड व नखः, चखःजक मखु जन्मंनिसें मृत्युपर्यन्तं अनेक विधिविधानया नाप-नापं तान्त्रिक गतिविधि फुकाः झारफुकया लिसें चित्रकला, मूर्तिकला व अनेक स्थापत्यकला, म्ये व तुतः आदिं छाय्पिया चयाच्वंगु खः गुगु विषयबस्तुयात झीसं अपार श्रद्धापूर्वक दुनुगलं निसें हनाबयाच्वंगु खः। थुगु हे परम्परादुने विशेषतां भय्भय् ब्यूगु अपाल पूजाआजानाप पाच्छिनाच्वंगु पूजा 'बलिपूजा' खः गुगु विभिन्न पूजाक्रियाया दुने "बलिबिये" (बौबिये) धयागु वाक्यं क्यनावयाच्वंगु दु।

मदयेधुंकूपिं मां-बौया लुमन्ति न्हिथ दिगू (ज्यःनां) यायेन्हयः भुजा न्ह्यच्याना: बौवीगु यानावयाच्वंगु झीसं स्यूगु हे खँ खः। हानं नवजात शिशुया जन्म जुयाः ब्यंकेकुन्हु कुलेबौ धकाः छ्वासय् बौतयाबयाच्वंगु नं दु। थुलिजक मखु बौबीगु बौतयेगु आदिया मू नखः (गथांमुगः) हे हनाबयाच्वनापिं झीपिं खः। म्ह सुखमदैबलय् फूफाः वैद्यत क्यनाः गुबलें सिराबौ, गुबलें भुजाबौ, गुबलें छ्वासय् बौतयेगु सा गुबलें पिखालुखुइ व गवलें इकुच्यः (क्षेत्रपाल) आदिस शान्ति-स्वस्तिया निमित्तय् प्रेतबलि, महाबलि, देशबलि, (खासि-बलि) आदि बियाःथःगु इच्छा आकांक्षा पूवनेमा धैगु कामनायानाः देशोपद्रव मजुइकेया निमित्तय् व विभिन्न उद्देश्यपूर्तिया निमित्तय् स्वच्छ भावनां बिलिबिलि जायेकाच्वनी। थुलिजक मखु साधना

या दुने नं थः हे बलि जुयाः सकसितं उद्धार यायेगु भावना कयाः विचलित मजुसे न्हृयज्यायेगु परम्परा हे बलिपूजा यायेगु व बलि बियेगुया यथार्थता हे "सर्वप्रकारं जगतो हिताय" या मूल आधार खनेदःवः। उकी हे झीगु जनजीवननाप स्वानाच्वंगु बलिपूजा झीगु संस्कार संस्कृतिया अभिन्न अंग खः धकाः मधासें मगाः।

जनजीवननाप क्वातुकाः झीगु संस्कार संस्कृतिया अभिन्न अंग जुयाः न्हृयज्यानावयाच्वंगु बलिपूजाया यथार्थतादुने 'बलि' खँग्वःपाखे मिखाब्वये बलय् 'बलि' खँग्वःया अर्थ जूवै करपूजा उपहार, ला हय्‌हय् कुनीगु प्वाःया रेखा आदि। थथे हे अमरकोषया अर्थकथं नानार्थवर्गय् कर, पोता, पूजाज्वलं व ला हय्‌हय् कुगु आदियात 'बलि' धयावयाच्वंगु दु। थ्वहे कोषया क्षत्रीयवर्गय् नं कर पुलेगुयात हे विशेष बःबियातःगु दु। थथे हे बौद्धसाहित्यया दुने "अङ्गुत्तर निकाय" स नं बलिया अर्थ थःगु हे मेहेनतं उद्योग व पुरुषार्थद्वारा आर्जन यानागु सम्पत्ति खर्च यायेगु धयातःगु दु। 'बलि' न्यागू प्रकारं न्हृयथनातःगु दु। गथेकि– ज्ञातिबलि (थः थिति हातानातापिनिगु निमित्तय्) अतिथिबलि (पाहुना इष्टमित्र–जनपिनिगु निमित्तय्) राजबलि (जुजुयात राजस्वया निमित्तय् कर पुलेगु), देवबलि (देवदेवीपिनिगु लागी पूजासामग्री आदि थःगु श्रद्धाया निमित्तय्) व भूतप्रेतबलि (भूतप्रेतपिनिगु निमित्तय्) थ्व न्यातायात हे पञ्चबलि धकाः नं धयावयाच्वंगु दु।

थुकथं बौद्धपद्धतिया अनुसारं 'पंचबलि' झीसं व्यावहारिक कथं न्हियान्हिथं बियावयाच्वनागु हे दु धायेमाः, गथेकि, न्हापां देवबलिस्वरूपं मिखाचायेवं हे थी थी द्यःद्यःपिनिगु नां काकां विभिन्न द्यःद्यःपिंथाय् चाःहिलाः दर्शन, पूजन, वन्दना, आराधना, जप, ध्यान, स्तोत्र व पाठ आदि यानाः इलय् ब्यलय् थम्हं फुकथं ततः धंगु पूजाआजा यानावयाच्वंगु दु।

अन ज्ञातिबलिस्वरूपं थ:थिति हातानाता:पिना:पं सुखय् दु:खय् सहयोगी जुया: विभिन्न कथं ग्वाहालि बिया: सहभागी जुया-वयाच्वंगु दु ।

अतिथिबलिस्वरूपं पाहुनापिंत यथोचित स्वागत सत्कार याना: न्ह्यज्याना वयाच्वंगु दु ।

हानं राजबलिस्वरूपं कर पुलावयाच्वंगु गुगु हिति, मत, छें, बुँ आदिया मालपोत पुलावयाच्वंगु दु । थथे तुं विभिन्न ज्याखँय् विभिन्न इलय् राष्ट्रहितया नामय् चन्दा आदि नं बियावयाच्वगु दु ।

भूतप्रेतबलिस्वरूपं मदयेधुंकूपिनिगु नामं श्राद्ध आदि याना: भिंखुगु नरक भोगं मुक्तजुया: प्रेतगतिइ बास मलायेमा धैगु आदिया कामना याना: अनेक दान प्रदान यानावयाच्वंगु दु । थुकथं नियमित रूपं दिनचर्या हनावयाच्वंगु ज्याखँ अवश्य न न्हिथं पंचबलि बिया-वयाच्वगु दु धा:सां छुं मपा: धायेमा: ।

थुगु परम्परां भींत 'बलि' खँग्व:या यथार्थता बोधयाकू । भागंशछि इनाबियेगु, बियेमा:गु बियेगु । थ:गु स्वइच्छां स्वीतं बियेगु व दान प्रदान यायेगु आदि हे 'बलि' बियेगु व 'बलि' तयेगु ख: धयागु यच्चुक खनेद:व: । थुकी संका मदु ।

थुगु हे इवलय् भींगु पूजाक्रियाया दुने बलियात भींसं गुकथं छ्यलावयाच्वना थुखेपाखे छक्व: नं मिखाब्वये ।

नेपा:गालय् बौद्धमहायान, वज्रयानया पूजाक्रियाया दुने बलिया रूपय् थुकथं छ्यलावयाच्वंगु खनावयाच्वंगु दु, गथेकि च्वकाबजि, चप्पा बाय् स्या:बजि व बजि पवया: न्हायात:गु ह्व:जा ब्व:जा तुं तया: सली बाय् सला:पा:स तया: वछाय्‌कचा व सिनाय् स्वां आदि तया: नं बलि (बौ) स्वरूप स्थापना यायेगु या: गुगु

कलशपूजायाः दुनेलाःगु विभिन्न देवदेवीपिनिगु बुसादँ, सत्वपूजा व घःसू आदि याइबलय् स्वनीगु खः । शान्ति स्वस्तिया निमित्तय् जूसा बाय् छायूहायेकेगु आदि पूजा जूसा जाथुयाः वौभ्यगतय् तयाः बछाय्कचा, चिकंधलिस्वांया हः कनिवःस्वां, पंचपताः व कर्णपका आदि तियाः माय्, म्वाः (हाकुमुस्या), चि, हलू व चवचवमच्व आदि तयाः माल धाःसा मातृका व भैरव आदिया ख्वाःपाःया चित्र सहित तयाः स्वनीगु खः । थुकथं स्वनातगु बलिइ बलिपूजाया विधि अनुसारं हे पूजायायेगु खः ।

आः थन "क्रियासमुच्चय" छकः नं स्वये । उगु ग्रन्थय् छेँ, बहाः, बहि, त्वाः व देश इत्यादि रक्षायायेगु निम्ति शान्ति स्वस्तिया निम्ति बलिपूजा यायायेमाःगु विधि बियातःगु दु ।

गृहविहारादिनगरदेशरक्षास्वस्त्ययनार्थम्

दधि-दुग्ध-घृत-मधु-सर्करा निरामिषव्यञ्जनान्नः ।

सुगन्ध-पानीय-सुरभिषिक्तं कुसुम-शेखर-स्रग्दाममुक्तकुसुम-युक्तं सुगन्धित चन्दनादि सुगन्ध-द्रव्य-सिन्दूर-अगुरु-गुग्गुल-श्रीखण्डादि दशांग धूप-दीपादि सामग्री यथालब्धो यथा शक्तितः स्वस्त्ययनार्थ-मुपनामयेत् । नगरादि देशोपद्रव-विघ्नोपशान्तये सुवर्णभाण्डे शरा-वादि महापात्रे संस्थाप्यैवं बलिविधिः ।

थुज्वःगु प्रकारं 'बलि' बीगुली भगवान् बुद्धं प्रशंसयानाः उपदेश बियावनं धकाः नं धयातःगु दु । गथे कि-

तस्मान्तरेण स्वहिताशयेन ग्रहादिदोषाः प्रशमाय चैव ।
एतद्विदेयं सुविशुद्धचित्तैर्बुद्धं प्रणीतं जगदर्थहेतोः ॥

थुगु धापु अनुसारं 'बलि' पंचामृतं पूर्ण यानाः नस्वाःगु जल छायाः हयाउँगु विभिन्न वासनायुक्तगु चकंक ह्वःगु ह्वये गाःगु स्वां स्वांमानापं करवीरस्वां छायाः चन्दन, कुसुम, केशर, कर्पूरादि

कलशपूजाया दुनेला:गु विभिन्न देवदेवीपिनिगु बुसादँ, स्वपूजा व घ:सू आदि याइबलय् स्वनीगु खः। शान्ति स्वस्तिया निमित्तय् जूसा बाय् छाय्हायेकेगु आदि पूजा जूसा जाथुयाः बौभ्यगतय् तयाः बछाय्कचा, चिकंधलिस्वांया हः कनिवःस्वां, पंचपताः व कर्णपका आदि तियाः माय्, म्वाः (हाकुमुस्या), चि, हलू व च्वच्वमच्व आदि तयाः माल धाःसा मातृका व भैरव आदिया ख्वाःपाःया चित्र सहित तयाः स्वनीगु खः। थुकथं स्वनातगु बलिइ बलिपूजाया विधि अनुसारं हे पूजायायेगु खः।

आः थन "क्रियासमुच्चय" छकः नं स्वये। उगु ग्रन्थय् छें, बहाः, बहि, त्वाः व देश इत्यादि रक्षायायेगु निम्ति शान्ति स्वस्तिया निम्ति बलिपूजा यायायेमाःगु विधि बियातःगु दु।

गृहविहारादिनगरदेशरक्षास्वस्त्ययनार्थम्

दधि-दुग्ध-घृत-मधु-सर्करा निरामिषव्यञ्जनान्नः।

सुगन्ध-पानीय-सुरभिषिक्त कुसुम-शेखर-स्रग्दाममुक्तकुसुम-युक्तं सुगन्धित चन्दनादि सुगन्ध-द्रव्य-सिन्दूर-अगुर-गुग्गुल-श्रीखण्डादि दशांग धूप-दीपादि सामग्री यथालब्धो यथा शक्तितः स्वस्त्ययनार्थ-मुपनामयेत्। नगरादि देशोपद्रव-विघ्नोपशान्तये सुवर्णभाण्डे शरा-वादि महापात्रे संस्थाप्यैवं बलिविधिः।

थुज्वःगु प्रकारं 'बलि' बीगुली भगवान् बुद्ध प्रशंसयानाः उपदेश बियावन धकाः नं धयातःगु दु। गथे कि-

तस्मान्तरेण स्वहिताशयेन ग्रहादिदोषाः प्रशमाय चैव।
एतद्विदेयं सुविशुद्धचित्तैर्बुद्ध प्रगीतं जगदर्थहेतोः॥

थुगु धापु अनुसारं 'बलि' पंचामृतं पूर्ण यानाः नस्वाःगु जल छायाः हयाउँगु विभिन्न वासनायुक्तगु चकंक ह्वःगु ह्वये गाःगु स्वां स्वांमानापं करवीरस्वां छायाः चन्दन, कुसुम, केशर, कर्पूरादि

संयुक्तगु सिन्हलंतिका: दशाङ्ग धूपथना: अर्थात् गुंगू श्रीखण्ड रक्त चन्दन केशर कस्तूरि शील सिल्हाय् आदि भ्रिंतां पूगंगु धूपथना: गथेदत गथें कत अथे हे तया: सुवर्णथल, चायाथल पंचामृत क्षीरजा आदि थम्हं फुथे ताःलाका: स्थापना यायेगुयात हे 'बलि' धयेगु धका: न्ह्यथनातःगु दु।

तर, थुगु भावनानाप भीगु व्यवहार मेल मनःगु खनेदु। अर्थात् भीगु क्रियानाप गाकं तापाःगु खनेदु। न्ह्याथेसां थजु आः थन बलिभावनाया मेगु प्रसंगपाखे छकः नं दुस्वये। बलिया परिचया- त्मकरूपं बियातःगु गुगु बलिपूजाविधि "त्रिसमाधि" आदि समाधि नापं गुरुमण्डलय् तक नं न्ह्यथनातःगु दु तर विभिन्न पाठभेद वःसां- तबिनं भावना छगू हे खनेदु धायेमाः। थन दसुया निमित्तय् गुरुमण्डलार्चनस च्वयावंगु छु अन्तर् खनेदयाच्वगुलि यँ व यलया बलिभावना थन न्ह्यच्व्ययाच्वना।

यँया कथं-

ॐ ह्रिं आचमनं प्रोक्षमाणं प्रतीच्छ स्वाहा। ततो यंकारेण वायुमण्डलं, रकारेणाग्निमण्डलं, तत्रोपरि त्रिमुण्डकृतचूलिकोपरि शितपद्मभाजनं, तत्र भक्तादि परिपूरितं तत्रोपरि बुं आं जिं खं हुं लां मां पां तां वंकाराजाताः॥ पंचामृत पञ्चप्रदीपरूपं निस्पाद्य॥

यलया कथं-

पुरतो यंकारेण वायुमण्डलं तदुपरि रंकारेणाग्निमण्डलं तदुपरि त्रिकोणे रक्तरेफांकितं त्रिमुण्डकृतचूलिकोपरि पद्मभाजनं तत्र भक्तादिकं बुं आं जिं खं हुं लां मां पां तां वंकारजातं पञ्चामृत पंचप्रदीपं प्रश्येत्।

गथेकि यं धयागु बीजाक्षरं वायुमण्डल दयाच्वन। थुयां द्यःने रं धयागु बीजाक्षरं अग्निमण्डल दयाच्वन, थवयां द्यःने त्रिकोणय् ह्याउंगु रेफया चि दु उकी स्वंगवः कवंछ्य् दयाः उकीया द्यःने

तुयूगु पद्मभाजनस नयेगु बस्तु परिपूर्ण जुया: उकियानं द्यःने बुं ग्रां जिंनिसें पां तां वंतक भिंग्व: बीजाक्षरं पंचामृत पञ्चप्रदीप उत्पन्नजुल धैगु भावना याना: थम्हं यानागु ज्या निर्विघ्नरूपं सिद्ध यायेया निमित्तय् दिक्पालगणपिं, लोकपालगणपिं, महाकाल-गण, हारती व भूतप्रेतपिशाच ग्रादिपित द्वहलपा तृप्तजुइक नयाहुँ, त्वनाहुँ, हर्षपूर्वक ल्यूलयूतायाहुँ धैगु भावना याना: जाकि, स्वां व लः तया: हायेका: इमित छायावयाच्वंगु खः।

गुरुमण्डलया दुने 'दिक्पालवलि' दिक्पालगणपित व 'अमृत कुण्डलिवलि' वज्रपाणि ग्रादिपित सम्वोधन यानात:गु खनेदुसा त्रि समाधि दुने सप्तपातालयापिं सर्व नागराजापिं व यक्ष राक्षस भूत प्रेत पिशाच ग्रादिपित निमन्त्रणा यायेगु भावना खनेदु गुगु गुरुमण्डलार्चन व त्रिसमाधिया दुने अनिवार्य नं ख:। अथे हे पूजा क्रियाय् वलिया तह अनुसारया भावना अत्यावश्यक जू। थौंकन्हय् छाय् हायेकेवलय् नीपेचिलं (नीप्यंगू) सा सत्त्वपूजा देगुपूजा व बुसादँ ग्रादि पेक्व:, खुक्व:, च्याक्व:, भिंनिक्व: ग्रादि विभिन्न वलिभावना यानावयाच्वंगु खँ वलिमाला सर्फुति याउँक क्यं। थुगु भावनाया दुने देवगण, गन्धर्वगण, किन्नरगण, कुंभाण्ड भूत प्रेत पिशाच सर्प नाग ग्रादि अर्थात् थ्व संसारय् उत्पत्ति जुक्व प्राणि-पिन्त द्वहलपा तृप्त जुइक नकेगु त्वंकेगु हे मू भावना ख: धा:सां अप्व: जुइमताया।

च्वय्वंगु यंकारेणया पूर्ण व्याख्याया निमित्तय् तन्त्र तन्त्रान्तरय् मात्त, मालेमा:गु स्थिति भीगु न्ह्यःने ज्वाताहाँ दनाच्वंगु दु। वज्रयान महायानया संरक्षण सम्वर्धन याना: ग्राचरण युक्त जुयेंत नं थुकिया अध्ययन ग्रावश्यक जुल गुगु साधनाक्रमया षट्पारमिता पूर्णयायेगु मू त्वाथ: नं ख:।

साधनमालाय् पंचरक्षा विधानय् न्यागू दिशाय् न्यागू प्रकारया बलिया वर्णन थुकथं दु। पूर्व दिशाय् गन्धर्वपिनिगु निमित्तय् वलि,

दक्षिण दिशाय् कुभाण्डगणपिनिगु निमित्तय् बलि. पश्चिम दिशाय् नागराजापिनिगु निमित्तय् बलि, ईशानदिशाय् यावत् पथगोचरया निमित्तय् बलि।

दिग्विदिक्षु च देवानां पूजयेच्च यथाविधिः।
गुदभक्तं शुक्लपुष्पं पायसं च विशेषतः ।।

गन्धर्वाणां बलिं दत्वा पूर्वस्थाने तु स्थापयेत् ।
तिलकृष्णसुरापूर्ण मत्स्यमांसपलाण्डकैः ।।

कुम्भाण्डानां बलिं दद्यात् दक्षिणे दिशि स्थापयेत् ।
पायसं दधिक्षीरं च सर्ज्जनं च विशेषतः ।।

पश्चिमायां दिशि स्थाप्य नागानां च महाबलिम् ।
मास मुग्द कुलत्थानां जाम्बु डीसीधुमेव च ।

उतरस्यां दिशि स्थाप्य यक्षाणां तु बलिं ददेत् ।
इशानी दिशमारभ्य यावत् वा पथ गोचरे ।।

शुक्रं रक्तं च हरितं स्रग्दामं च प्रलम्बितम् ।।

थथे हे तुं पंचरक्षा सफुतिइ नं वलिया स्वरूपयात थुकथं न्हयथना तःगु दु—

नानाविधानि पुष्पानि यथा कालं यथाविधिः ।
सर्वैः पुष्पैः फलैर्वीजैर्गन्धश्चापि सुमण्डितान् ।।

घृतमाक्षिक दुग्धैश्च यावकैः पायसादिभिः ।
पूरयेत् बलि कुम्भाश्च लक्षणद्यां सुमंगलम् ।।

थथे तुं थुगु विधानय् ग्रहण याइम्ह आचार्यया आचरणयात नं उला ब्यूगु दु। गथेकि

धर्मभाणक आचार्यः कर्मवज्री तथैव च।
स्नानं कृत्वा शुचिर्वस्त्रं आसनं च सुनिर्मलम् ।।

पूर्वाभिमुखं तिष्ठेत् पाठयेन् मौलिनं सदा ।
पिण्डपातिक भिक्षूणां शुचि शीलं प्रशस्यते ।।

आचार्याङ्गुलिमा कश्चित् पाटयेत् परिशुद्धितः ।
एकवारादिकारेभ्य एक विंशादि प्रवर्तयेत् ।।

न्यूनाधिकविधौ पाठे सम्यक्सिद्धिर्न जायते ।
धैर्यवीर्येण सम्पन्नः करुणासत्त्वार्थमुद्यमात् ।।

तेन स्वस्त्ययनं कुर्यात् पूर्वशुद्धेन भाषितम् ।
शुक्लभाजनभक्तानां आमिषं च विवर्जयेत् ।।

सर्वं निरामिषं कृत्वा सर्वशास्त्रं तु सम्मतम् ।

साधना क्रमया दुने विभिन्न विधिविधानत दयाच्वनी अथेतुं यानाः साधनाया निमित्तय् भी पूर्वाचार्यपिसं आपालं आपालं साधनाक्रम यानाः अष्टसिद्धि आदि प्राप्तयानावन, निर्वाणया लँपुयात साक्षात्कार यानावन गुगु तान्त्रिक आचार्यपिनिगु जीवनीं ध्वाथुइकाच्वंगु दु। थुगु परम्पराया दुने श्मसान योगस वनेगु विधि विधान नं मदुगु मखु। थुगु श्मसानयोग वनेगु धयागु तसकं कठिन व साहसी ज्या नं खः। तान्त्रिक साधनाक्रमय् थ्व अनिवार्य नं खः धकाः धयातःगु दु। थ्व हे परम्परा कथं भीगु आगंद्यःया स्थापना प्रतिस्था कर्मया निमित्तय् नं श्मसानयोग वनेगु पुरश्चरण च्वनेगु आःतकं यानावयाच्वंगु दनि।

श्मसानयोग वनेबलय् छेंनिसें हे विधिपूर्वक माक्व पूजा ज्वलं सामग्रीत ज्वना: विभिन्न मुद्राय् ज्याना: लँय् वँवं गुबलें सूचि- पद कया: वनेमा:मा गुवलें सिह थें धस्वाना: वनेमा:गु वर्णन दु। अन श्मसानय् थ्यंका: यथा स्थानय् वना: मा:गु ज्वलं ता:लाका: वज्रासनय् च्वना: विधि अनुसारया क्रिया याना: जप ध्यान याना- च्वनेवलय्, * विभिन्न प्रकारया संकेतत वै।

थुथाय्लाक धा:धा:ह्यसित धा:धा:गु बिया: सकसितं संतुष्ट याना: हे अष्टसिद्धि आदि प्राप्त यायेगु व बोधिसत्त्वचर्य धारण यायेगु विधिविधान हे श्मसानयोग वनेगु ख:। थथे वनेबलय् याक:चा वनेमा: धका: नं धयात:गु दु तर थुगु प्रथा थौंकह्लय् वया: शून्य जुया: तनावने धुंकल। थौंया स्थितिइ थ्गु खँ प्राय: असम्भव धा:सां अप्व: जुइ मताया।

आ: 'बलि' धयागु छु ख: धँगु खँय् बलि स्थापनाया वर्णन च्वय् न्ह्यब्वये धुंगु दु। गुगं खँय् 'बलि' धयागु नकेगु त्वंकेगु मूखँ ख:सा 'बलि' स्थापना नं पंचामृत आदि खाद्य भोज्य बस्तु जायाच्वने मा:गु सिद्ध जूव:। थ्व खँ क्रियासमुच्चय, पंचरक्षाविधान व गुरुमण्डलार्चन आदि सफुति प्रष्टयानाथयाच्वंगु दु।

सम्वरोदयतन्त्र व योगसिद्धान्तय् नं वौ बियेगुली उलि हे ब:बियात:गु दु। गथेकि —

अलि बलि विना कर्म शीघ्र सिद्धिर्न जायते।

बलिस्तेन प्रशस्यन्ते पूर्वबुध्दै: सुभाषितम्॥

योगसिद्धान्तय् —

चैत्यपूजादिकं सर्वं कारयेद् बुद्धलक्षणम्।

अलि बलि च सर्वत्र ज्ञातव्यं सर्वकर्मसु॥

---

* सिथंह:गुस: अद्भुत आवाज, हिंस्रक जन्तुतय्गु गर्जित स: न्हाय्- पनय् थ्व: वइगु आदि लक्षणत पिज्वइ। थुगु अवस्थाय् चित्त विचलित मयासे एकाग्रताय् च्वनेगु।

थुगु वचनयात शिरोधार्य यानाः हे ज्वी भीगु पूजाआजाय् बौपाः छ्पाः मस्वँसें मगाःगु खनेदु । देगुपूजा, थीथी बुसादँ, व्रतबन्ध (कय्तापूजा) बाह्राः ब्यकेगु गुथिइ जुयेमा बाय् गृहशुद्ध (घःसू) सहश्राहुति यज्ञ बाय् सप्तविधानुत्तरपूजा (मत्वपूजा) व ताराधर्म आदि पूजाक्रियाय् नं बौपाः स्वनावयाच्वन । अभ सत्वपूजा ताराधर्मस ४ पाः बौ स्वनावयाच्वन । लय् सेवाज्वलपूजा कलश-पूजा आदि नं छेँय् यायेबलय्जक बौपाः स्वंगु खने दु । पीठय् ख्यलय् बाय् देवस्थानय् वनाः पूजा यात धाःसा बौपाः स्वनाः पूजायायेगु परम्परा आःतक दनि । यन लुमके बहजू कि थुकथ बौपाः स्वनाः पूजा-यायेबलय् अप्वःधयाथें सादुरुं हे छाय्हायेकावयाच्वंगु दु ।

च्वय् न्ह्यब्वयागु तन्त्रया वचन अनुसारं ह्लापाह्लापा जुया-बिज्याःपि भगवान् बुद्धपिसं प्रशंसायानाः अलि बलि आदि आवश्यक तायेकावयाच्वंगु खनेदु । अलि बलि धायेबलय् अलिना द्रव्य — बलिना द्रव्य, धयागु हे नयेगु त्वनेगु नकेगु त्वंकेगु धयागु अर्थं खनेदःवः, थुयात हे अलि बलि धाःगु खः । आदर्शमय भीगु परम्परा परमार्थसत्यय् च्वनाः मैत्री करुणा मुदिता उपेक्षाभावनाय् दुनाः साधनाकर्म याइपिनिगु निमित्तय् महत्त्वपूर्णगु उपाय सिद्धजूवः ।

आः थन भीसं छ्यलावयाच्वनागु बलिया धलःया नापनापं बलिपूजाया संक्षिप्त विवरण सहितं न्ह्यब्वयेगु कुतः यानाच्वना ।

(१) बौ बियेगु

ह्लिथं सुथय् भृजा न्ह्यच्याना थः मांवौ आदि पितृगणपिन्त लुमंकाः अर्पण यायेगुयात नं बौ बीगु धकाः धयावयाच्वंगु दु ।

(२) कुलेबौ (दिदिबलि)

थ्व कुलेबौ धयागु छ्वासअजिमायात प्रदान यायेगु बलि खः । मचा बुयाः पेन्हु बाय् खुन्हु दुकुन्हु ब्यकेबलय् व मचायात जानके

(अन्नप्रासन) बलय् कुलय् च्वकि लखं सिलाः उकी माय्, हलू व मचाया मांम्हसियागु दुरु भचा नं तयाः मत दन्न च्याकाः दिदिअजिं छ्वासय् यंकाः प्वंकाथकी। थ्व खासयानाः छ्वासअजिमायात नके त्वंकेगु हिसाब खः। यदि थथे कुलेबौ मतलधाःसा नवजात शिशुयात पीडा जुइगु दुःख जुइगु धयागु धारणा निवारण यायेगु निंति छ्वासअजिमायात प्रदान याइगु बलि खः। हनं दिदिअजि वाःवनीगु जूगु निंति हे थुगुयात दिदिबलि धाःगु खः।

(३) सिराबौ

थ्व सिराबौ झीपिं आकाभाकां पिहाँवनेवलय् बाय् छें य् जक च्वनाच्वने बलय् नं भवितव्य प्वाःस्यानाः कपाःस्यानाः इकुयावँगु वखतय् अय्याये थय्याये मदैबलय् झारापुक वैद्य केनाः वँगु वचन अनुसार द्वलचाय् जाकि सिलाः हलुख वालाः माय् निगःचा नं तयाः मतच्याकाः अंन्याकाः पेकालँय् दुवातय्, छ्वासय् व क्षेत्रपाल आदि थासय् बौतयेगुयात हे सिराबौ तयेगु धाइ।

(४) भुजाबलि

थ्व भुजाबलि धयागु नं मफयाच्वनीबलय् वैद्यतसें दोष छुतय् थानाः निदानया निमितय् पाःचालप्तेय् क्वमकाःनिगु जा, कें व तरकारि आदि तयाः क्षेत्रपाल बाय् पिखालखुस तयेगुयात हे भुजा-बलि तयेगु धयाबयाच्वंगु दु।

(५) एकपातबलि (छपाः बौ)

कलशपूजा होमपूजा व * बुसादँ आदि पूजास छपाःजक बौ स्वनाः पूजा यायेगु खः। थुकियात हे अलिबलि धकाः नं धयावया-च्वंगु दु। थ्व मांस रहितगु पूजायात धाइगु खः। छायहायेके

* तिसाबुसादँ, किंकिपाबुसादँ, पताःबुसादँ, चीभाःबुसादँ आदि।

पूजाय् नं छ्पाःजक बौस्वनाः पूजायायेगु खः तर बौयात तयेगु ज्वलं फरक खनेदु। कलशपूजा बुसादँ व यचिंबौ आदिस ग्वःगुमाय् हाकुमुस्या (म्वाः) कर्णपकाः, कनिवःस्वां, बछायूकचा व चिकंधलि स्वांया हः तयाः सादुरु अर्थात् धाला छायूहायकेवंगाः।

(६) एचिंबौ

थ्व एचिंबौ वयागु एकपातबलि खः तर थुकिया क्रिया भिन्न हे दु। थ्व बौ तत धंगु पूजास लछिन्हयः, च्यान्हुन्हयः, पेन्हुन्हयः स्थापना यानाः ह्निंह्नि बौवियाः पूजायायेमाःगु बौ खः। कनकचैत्यमहाविहारस (जनबहाः) पेन्हु न्हयःसा सबलवहालय् तःहोमगुथिस भद्रकालिइ बाःछिःन्हयः। राजकीर्तिमहाविहार (तःबाहाः) लय् च्यान्हुन्हयः यचिकयाः पूजारम्भ याइ। थथे हे किसानि ज्यापुतय् थः काय्मचात १२ दँ दयेव शुद्ध ज्यापु यायेत थःथःगु पीठय् वहलाः तयेगु ज्या ज्वी। थुगु बखतय् लछिन्हयः यचिकायेगु ज्या याइ। वहलाः तँपि मध्यय्या दकसिवय् थाकुलिम्हसिया छेँय् यचिबौ स्थापना यानाः न्हिंन्हि गुरुजुं लछियंक बौपूजा यायेमाः। थुगु बलिस ग्वःगुमाय् म्वाः (हाकुमुस्या) तय्वगाः! यचिंवौ बीगुया कारण थ्व खः कि नियम पालन यायेगु अशुचि धयातःगु छाः लाभा आदि मनसे इथिमिथि मयासे शुद्ध आचरण यानाच्वनेमाः। यचिया खुद अर्थ एकचित्त यायेगु भाव खः।

थ्व जिमिगु ज्यास भूत, प्रेत, पिशाच आदिया भय विघ्नबाधा मवयेमा निर्विघ्नं व्रतबन्धया ज्याखँ पूवनेमा धकाः एकाग्रचित्त यायेत बीगु बलि हे यचिबौ खः।

(७) छायूहायेके

थ्व स्वयम्भूत बिज्याःम्ह हारती याथाय् योगाम्वर (म्हयपि) काश्यपस्वयम्भू (सीघः) विहारम बिज्याःम्ह अजिमांजु याथाय् मयूतिअजिमा याथाय् व पोरेपाअजिमा याथाय् थुजाःगु विभिन्न

थासय् छायहायेकेगु पूजा याइ। खतु थ्व च्वय् उल्लेख यानाथें कलशपूजा याना: यायेगु पूजा ख: तर बलिस मद्य मांस सहित याना: पूजा याना: वयाच्वन। बलिस प्रयोग याइगु ज्वलं थुकथं ख:– माय् म्वा:, छा:, लाभा, क:, चोचोमचो, मी, भिकू, खालु, चाकु, हलू व चि आदि तया: कनिव:स्वां, बछायकचा, चिकंधलिस्वांया ह: व कर्णपका: आदि तिया: थुकीयात विधि अनुसारं मद्यधारा (थ्वँ अयला:) या धा: हायेका: पूजायाइ। थ्व नं एकपातबलि ख:।

(८) चतुरपातबलि

सत्वपूजा * त्वंछापूजा व ताराधर्म आदि यायेवलय् पेपा:बौ स्थापना याना: पूजायायेमा: अले थ्व पेंगू दिशास विघ्न बाधा यानाच्वनीपिनिपाखें छुं भय मवयेमा धका: थुगु बलि बीगु ख:। थुगु बलिइ केवल मुस्या व मायजक तयुचं गा:। कनिव:स्वां बछायकचा चिकंधलिस्वांया ह: व कर्णप्रताप तिया: सादुरु छायहायेका: पूजायाइ। थुकियात नं अलि बलि धका: धाइ।

(९) पंचमपातबलि (ल:बौ)

थ्व बौ, लयसेवा ज्वल पूजायाना बाय् पंचोपचार पूजा व गुरुमण्डलार्चन पूजायाना: जकमा पूजायाना: श्रावण कृष्णपक्षया चतुर्दशी (गथांमुग:) कुन्हु छें छें पतिकं शान्तिया निमित्तय् पूजा याइगु बौ ख:। थुकी माय्, मुस्या, क:, छा:, लाभा, ला, हि व क्वँय् आदि तया: पूजायाना: दुवातय् तयेयकी अर्थात् बायेयकी। थ्व बौयात ल:बौ धयावयाच्वंगु दु। थुकी मद्य मांस तया: पूजाया:सां हिंसायाना: पशुबलि बिया: पूजायायेगु चलन मदु।

---

* द्वःछिक:गु ल्या: थथे हे देवा, तिचा व तोर्मा आदि मा:। गुरुजुपिनं ५ ह्ल ७ ह्ल १०ह्ल आदि तया: दशांशय् होमयाना: नं थुगु त्वंछा पूजा या: हें। थ्व सप्तविधानुत्तर (सत्वपूजा) हे ख:।

(१०) नवमपातबलि (गुपा:बौ)

थ्व बौ न्हूगु छें दना: छें शान्तियायेगु निंति छें दनेत दुतहयागु फि, अप्पा आदिस दुबिना: भूत प्रेत सिक अगति आदि दुबिना: न्ह्छेंय् दुहाँ वयाच्वनी धयागु शंका निवारण यायेत थुगु गुपा:बौ बीगु यानावयाच्वंगु दु। थुगु बौस अष्टमातृकापिं ब्रह्मायणी, रूद्रायणी, कौमारी, वैष्णवी, वाराही, चामुण्डा, इन्द्रायणी व महालक्ष्मी आदि व भैरव सहितया ख्वा:पा: तया: मातृकासाधन याना: हे पीडा भूत प्रेत पिशाच डाकिनी साकिनी आदिया भय मदयेमा धयागु हेतुं थुमित य:गु नसा त्वँसा सहितं याना: पूजायाइ । नसा त्वँसा थ्व ख:-ग्व:गु माय, म्वा:, क:, छा:, लाभा, पालु, चि, हलू, मी, भिकू, चोचोमचो (म्येय्‌या म्हय् च्वँ-क्व ला) आदि तया: थ्वँ अय्ला: आदि छाय्‌हायेका: बलि बी। बलिया अर्थ च्वय् नं न्हचब्वये धुन। थ्व बलि धैगु सुयातं बीगु नकेगु ख:। थ्वहे कारणं याना: हे बलि बीमा:गु भीगु चलन ख:। थुको निर्जीव प्राणीयात स्याना: बलिबियावयाच्वन । थ्व स्वयं गलत धारणा ख: । अधिकांश वज्राचार्यपिसं महायानीपूजा धयागु थुइका: यजमानपिंथाय् नं हिंसा वर्जितयानावयाच्वंगु दु। थ्व यायेनं मा:गु कर्म ख: । यदि पंचशील स्यंका: पूजा यातधा:सा व पूजा निष्फल ज्वी। थ्व शास्त्रया कथन नं ख: ।

(११) प्रेतबलि

प्रेतबलि धयागु न्हूगु छें दना: बाय् पुलांगु छें जूसां तचोतं भयभीत जुया: कचिबायु साधनायाना: विभिन्न किसिमं आवाज बिया: ग्यानापुसे भिँजांमजा दना: ग्यानापुलधा:सा थुगु बौ बीगुयाइ। थ्व बौ बीबलय् कलशपूजा होम (यज्ञ) याना: जाकि फछिया जाथुया: यमराजया मूर्ति ज्याना: हथंमिखा कौम्हुतु जवं तूम्हु न्या खवं तूम्हु न्याया ग्वाय् छुना: च्वामोया आंग्सा तिस्वाका:

दथुइलाक स्वनाः छ्वाःखेरं गुपाः बलि चाःहुयेकाः च्वयधयाथें अष्ट-मातृका भैरव सहितया ख्वाःपाः तयाः मेगु ज्वलं फुक गुपाः वौस तयावयागु ज्वलं तयाः प्रेतबलिया विधि अनुसारं प्रेत साधनायानाः पूजायाइ। आः थन प्रेत आवाहन यायेगु वाक्य न्हृयब्वये।

ॐ पिशाचीय सर्वारि जजमानस्य गृहे शरीरे
सर्वोपद्रव नाश पिशाचीय हुं हुं फट् स्वाहा।

प्रेतया ध्यानस थुकथं न्हृयब्वयातःगु दु। थ्व वाक्य सोयेबलय् जमराजया ध्यान वर्णन उल्लेख जूगु दु—

तत्र दक्षिणस्यां दिशि प्रेताधिपतिः।
यमराजा महाबल-पराक्रम-कृष्णवर्णः।

महावीरं त्रिमुखं खड्ग यमदण्डधारिणं।
महिसासुर स्थितं मेषरूपं ध्यायात्।

विसर्जन जुल धायेव थुम्ह प्रेतयात (करवीर) मसानय् वाये यंकी।

(१२) देशबलि (खासिबलि)

थ्व देशबलि विशेषतं ततःधंगु पूजास जक तयेमाःगु बलि खः धयेधायेबलय् गुजाःगु तःधंगु पूजा? शाक्य वज्राचार्यपिनि चूडा-कर्म (बरेछुये बलय्) ज्याथः जिथि जको भीमरथारोहण, देवरथा-रोहण, चैत्यप्रतिस्था, देवदेवीपिनिगु प्रतिस्था कर्मयायबलय्, देशय् उपद्रव जुयाः अशान्ति जुलधाःसा लक्षाहुति (तःहोम) याये बलय् स्थापना यानाः याइगुयात हे देशबलि धाइ। तग्वःगु वौतयंगु ज्यांगचा, अर्थात् खासिइ जायक जाः तयाः ग्वःगु माय् म्वाः, मा, भिकू, हलू, चि, खालु, पालु, चाकु, इमू, कः व चोचोमचो तयाः

बछायक्चा चिकंधलि स्वांया ह: तनिव:स्वां तिया: भैरवया ख्वा:पा: तया: उकी ❀ आन्द्रमालां कोखाय्का: नीपेव्व: अथवा खुइपेव्व: बलिमाला वाक्यद्वारा पूजायाना: पेम्हसिनं मद्यधारा हायेका: (थ्वँयाधा:) पूजायाना: विसर्जन याका: देशबलि पितछोइ। नाय्खि काहा पुइका: निम्हसिनं कोबुया: थ:थ:गु इलाका दुवा: दुवा: पतिकं उगु खासिइ च्वंगु बौ होला: अनं लिहाँ वया: पिखालखुस वाय् विहारय् जूसा क्षेत्रपालय् फुकं प्वकेमा:। थुगु देशबलि बियागुलि देशय् भूत प्रेतादिया भय व डाकिनी साकिनी सिक अगति आदिया भय व उपद्रव शान्त ज्वी। अले काहाबाजं नाय्खिबाजंया स: न्यना: उगु बौजा सकसियां न: वै धयागु विश्वास थौंतक नं यानावयाच्वन। थ्व बौ बीबलय्या वाक्यस च्वय् उल्लेख यानांपिजक मखुसे देवदेवीपिनि नं थ:थ:गु गण-पिन्त समेत नकेगु त्वकेगु आदि यानावयाच्वंगु धयागु सीद:व: प्रसंगवस त्रिचक्रबलिया वाक्य छगू न्ह्यब्वये।

ॐ ख:ख: खाहि खाहि सर्वयक्ष राक्षस भूतप्रेत पिशाचोत्पन्ना: पस्मार डाकडाकिन्यादय: इदं बलि गृन्ह:न्तु, समये रक्षन्तु यथैव तथैव भुजर्थं जिघर्थं मम सर्वसत्त्वानां च सर्वा-कारज्ञतया ससुख प्रविद्धय सहायकानां भवन्तु हुंफट् स्वाहा।

थुजोगु हे किसिम २४ गू वाक्यत बलिमालास न्ह्यब्वयात:गु दु। कोय् थुकीया छ्य:जक न्ह्यब्वये।

१. त्रिचक्रबलि २. लोकपालबलि ३ अमृतकुण्डलीबलि ४. पिण्डीकर्मबलि ५ क्षेत्रपालबलि ६. महाकालबलि ७. पीठबलि ८. श्मसानबलि ९. भीमसेनबलि १०. विघ्नान्तकबलि ११. बुद्धबलि

❀ आतापुतिमा:।

१२. चतुर्भूतबलि १३. लोकपालवलि १४. प्रेतबलि १५. वज्रवाराहीबलि १६. ध्वजाग्रकेयूरीवलि १७. उष्णीषविजयबलि १८. एकजटीवलि १९. सिद्धिकरवीरबलि थुलि वाक्यं प्रष्टजू कि गुलिनं उल्लेख जूपिं देवदेवीपिं दु थुमिगु गणपिं सहितथात नकेगु त्वंकेगु व बीगु आदि वाक्य दुगुलि प्रष्ट नक्सां धायेगु लँ दु ।

थन छगू धायेगु छु दु धाःसा थुजोगु देशवलि बीबलय् हे हिंसा कर्म वर्जित धाःसा, प्राणि हिंसा यायेम्वाः धाःसा साधारण बलिस पशुबलि बियावयाच्वंगु अजुगतिया खँ खः ।

(१३) बलिपिये

थ्व वलिपियेगु धयागु हे म्हय् पियेकाः च्वकाबजि ह्वलेगु खः । अले थ्व गनःगन च्वंगु थःगु इलाकाया भुवाःतय्त सन्तोष यायेगु निंति वलिपियेगु धकाः धयावयाच्वंगु खः । भीगु थ्व नेपाःगालय् विधि विधान धाये बाय् संस्कृति अपालं दु । वज्र व ताःचां त्वयेगु व मतफं त्वयेगु आदि खः । थ्व बलिपियेगु सुयात सुयात खः क्वय् न्हचब्वये ।

देगुपूजा वनाः स्यलं लिहाँवयाः थःगु पिखालखुस थ्वनेवं थाकुलिनकिनं दिगुदेत बलिपियाः लसकुस यानाः दुकायेगु याइ ।

थथे हे न्हूम्ह भौमचा छेँय् दुकाये वलय् नं पिखालखुस न्हापां च्वकाबजि नि बलिपीगु याइ । अलेजक लसकुस यानाः छेँय् दुकाइ ।

गुथिगानास बाय् ब्याहाम्वय्, पय्नबियाम्वय् व तःधंगु मेय्क्वःथयाः म्वय् न्यायेकोबलय् मेय् न्यानाहयाः थःगु पिखालखुस थ्यनेवं उम्ह मेय्यात नं बलिपियाः दुकयावयाच्वंगु भीसं स्वयावयाच्वनागु दु ।

थ्व पिखालखुस बलिपियावयाच्वंगु छाय् ले ? थ्वया मूखँ मेगु थासं थःगु थासय् हयेबलय् उगु थाय्या भुवाःत वयानापं तुं पेपुनावयाच्वंगु दःसा वैत नकेगु निंति बलिपियावयाच्वंगु खः ।

वलिपोगु खँग्व:या नं बौबीगु खँग्व:नाप छुं मपा: धयागु सीद:व: । थ्व नकेगु बोगु निति नं वलिगीगु यानावयाच्वन धयागु प्रष्ट जूव: ।

वज्रयानस प्रयोग यानावयाच्वंगु बलि

(१४) नन्दाबलि

थुगु नन्दाबलि सिह्न:पूजा यायेबलय् स्थापना याना: पूजा यायेगु बलि ख: । थ्व नन्दाबलि बीबलय्या वाक्य ववय् वियाकथं प्रयोग यानावयाच्वंगु दु । थुकी माय् म्वा: समेतं तयेम्वा:गु थ्व बलि-ख: । थ्व चतुरानन्दया प्रतीक कथं पूजायानावयाच्वंगु बलि ख: । ॐ आनन्दाय वज्रपुष्पं प्रतिच्छ स्वाहा । ॐ वीरमानन्दाय वज्रपुष्पं प्रतिच्छ स्वाहा । ॐ परमानन्दाय वज्रपुष्पं प्रतिच्छ स्वाहा । ॐ सहजानन्दाय वज्रपुष्पं प्रतिच्छ स्वाहा । ॐ चतुरानन्दाय वज्रपुष्पं प्रतिच्छ स्वाहा ।

थ्व पूजायाये वलय् चर्यागीति युक्तयाना: पूजायायेमा: ।

(१५) अष्टश्मसानबलि

थ्व बलि नं सिह्न:पूजास व महाबलिस स्थापना याना: पूजा यायेगु पूजास मेमेगु बलि थें माय्, म्वा:, छा: व लाभा आदि तया: पूजायाये मा:गु मदु । केवल भावनापूजायाये वं गा: तर चचा-हाला: पूजायाये मा: । थुगु पूजास चर्यागीति "ॐ आ: हुँ फट्" धयागु चचाहाली । चचा थुकथं ख:--

ॐ आ: हुं फट् अन्तरे स्वाहा, मन्त्रउच्चारण रे २
पूजा पूजक, पूज्य भाव्य तत्त्व स्वरूप बलिभाव्य ।।

ख: ख: खाहि खाहि बलि पूजा रे घ:घ:
घाटय घाटय विघ्नहरे २
पञ्चामृत रस पंचासारी रे पंचज्ञान सर्वरिणा ।।

सर्व यक्ष राक्षस भूत प्रेत पिशाचोत्पन्नः पस्मारे २
डाकडाकिनी द्वयि अष्टश्मसाने इदं बलि गृन्हन्तु रे ।।

दानपति सर्वकार्य तत्त्वया सर्वसुख सम्पत्ति रे २
यथैव तथैव भुजर्थ पिवर्थ जिघर्थ मातिकमर्थ रे ।।

समये रक्षन्तु दानपति रे सर्वसिद्धि संपत् शान्ति रे २
आसंसारे तथागत वचने सर्वसिद्धि सम्पत्ति वृद्धि रे ।।

थ्व चर्यागीतिया आधार कथं अष्टश्मसान बलिपूजा याना-गुया प्रभावं दानपतिया मनोकामना पुरय्‌जुयाः फुक यक्ष राक्षस भूत प्रेत पिशाचोत्पन्न पस्मार डाकडाकिनी आदि शान्तजुयाः गुगु मनं भाःपीगु खः वहे पुरय् जुयाः दक्व सिद्धि प्राप्त ज्वी धकाः न्हचब्वयातःगु दु ।

(१६) विहार विहारय् यानावयाच्वंगु महाबलि

थ्व महाबलि बलिमध्यय् उत्तम जुयाच्वंगु बलि खः । विहारय् विहारय् बाय् छँय् शान्तिया निमित्तय् नं याइ । आः विहारय् यायेगु महाबलिया बारय् छु खँ न्हचब्वये ।

थ्व बलि ह्लापा ह्लापा प्रत्येक विहारय् दँयदसं न्यायेकावया च्वंगु बलि खः । आःवयाः छगू निगू विहारय् जक ल्यनाच्वंगु दनि । लुप्तजुयाः न्हनावन । थुकीया निगू कारण दु । छगू कारण खः, ह्लापाया पूर्वाचार्यपिसं महाबलि संरक्षण यायेत माःगु आयस्ता-तयाः विहारया सर्वसंघयात पाःकथं बियाः पाःलाःयात भार मजुइमा धयागु तातुनाः यानाथकूगु खः तर राजनीतिया कारण व भूमिसुधारया कारणं यानाः आयस्ता ह्लनावसेंलि थुखे पूजाक्रिया नं भूमिसुधारनापं तुं सतिवन ।

मेगु कारण छु धाःसा प्रत्येक विहारया दाजुकिजापिनि आयस्ता कम जुयाः आर्थिक व्यवस्थां यानाः थुखेयाखे ध्यान मत्वंगु खनेदु। हाकनं गुगु तयातःगु आयस्ता नं सुयागु नामय तयातल वं वं तुं मियाः नःगु चितवृत्ति विकृतियागु कारण नं खः।

थ्व महाबलि वज्रयानया परम्पराकथं चक्रपूजाया आधारकथं गुह्यकर्म यानाः चर्यागीति तथा नृत्य सहित यानाः भयानक मूर्तिया महाबुद्ध दयेकाः पूजायायेगु परम्परा यानावयाच्वंगु खः। थ्वया प्रणिधान नं थ्व खः कि देश व जनताया प्रगति, हित व सुखः जुइमा धयागु।

(१७) महाबलि

थुगु महाबलि विहारय् विहारय् जक मखु छेँय् शान्तिया निमित्तय् नं वज्रयानीपिसं बलि बीज्यू। थ्व बलि बीबलय् विहारय् बिइगु बलि व छेँय् बिइगु बलि पूजा क्रिया भिन्न जुयाच्वनी। सहस्राहुति यज्ञ यानाः पंचसारि पूजायानाः पद्म भाजनय् चुपि बलि स्थापनायानाः चर्यागीति (चचाहालाः) महाबलिया विधि अनुसारं पूजाजुइ। फुक पूजा सिधयेकाः वहनी अर्थात् चानय् उक्त महाबलि स्थापना यानातइगु पद्म भाजन श्मसानय् यंकाः वाछ्वय यंकेमाः। प्रसंगवस चर्यागीति छपु नं न्ह्यब्वये।

चन्द्रोगमुसाने शिशिर वृक्षा वासुकिनागा गर्जित मेघाः२
गह्वर श्मसाने अशोक वृक्षा घूर्णित मेघास्तक्षकनागाः ।।

इन्द्र-यम-यक्ष, भूत वन्दित वायु राक्षस दिग् विदिग्
बलि देवति रे ।।
अष्टश्मसाने छत्रिसंवीरेश्वरा नाचइ सहजानन्द रे ।।

कंकरी घोरा वर्तित मेघा ज्वालांकुलाः कर्कोटकनागाः २
करंकभैरवा वर्तित मेघाः सरसिजनागाश्चूतकवृक्षाः ।।

अट्टहासाः शङ्खपालनागाः प्रचण्डमेघा वर्तित महीरुहाः २
लक्ष्मीवनाकरञ्जवृक्षा घूर्णित मेघा महापद्मनागाः ॥

घोर श्मसाने प्रकटित वृक्षा अनन्तनागाः पूर्ण मेघाः २
किलिकिलिला वा अर्जुनवृक्षाः कुलिकनागा वर्षण मेघाः ॥

द्वादश भुजा द्वादश भुवना चतुर्ब्रम्ह वदना द्वादश नयनाः२
भनइ कर्णपा राखहु शरणा कालीरात्रि रिपुचापइ मर्दना॥

थ्व चर्चा च्याग्‌ू श्मसानया वर्णन व वृक्ष (सिमा) नाग, सुपांय् व भैरव आदिपिनिगु वर्णन यानातःगु दु। अले दिग्‌विदिगय् च्वपि इन्द्र यम जल जन्तु भूत राक्षस आदिया निमित्तय् अष्ट श्मसानवलि बीगु धयागु याउंक वयं।

(१८) महाबलि

आचार्याभिषेक प्राप्त याये धुंकाः तन्त्रयानया चर्याकथं वज्राचार्यपिं पूर्वसेवा वनेमाःगु विधि विधान दु। नीपेपु नाडिया स्वरूपय् न्हयज्यानाच्वंगु काय वाक् चित्तया आधार कथं २४ गू पीठपीठान्तरय् वनाः महावलिया आधार कथं पूजायानाः योगसाधनायाना वयेगु परम्परा शौंतक मदुगु मखु। थुजाःगु पीठपीठान्तरय् वनेगु सम्भव मजुइगु कारणं यानाः चूडाकर्म (बरेछुयं) धुंकाः थःगु पीठय् वनाः होपिदँ वनेगु धकाः वज्रयानया आधारकथं थौंतक नं पूजायानावयाच्वन तिनि। पूर्वसेवा केवल वहनी वनेगु पूजा खः। अले कायचक्रय् ८ गू, वाक्‌चक्रय् ८ गू व चित्तचक्रय् ८ गू यानाः जम्मा २४ गू पीठय् वनेमाःगु दु। अन लय्‌सेवाज्वलं पूजाजुइ।

(१९) महाबलि

श्मसानयोग वनेबलय् महाबलि पूजायाये माःगु दु तर थःहे महाबलि जुयाः धाःधाःह्मसित धाःधाःगु पुरय्‌यानाः बामाःगु नियम दु। थ्व खँ च्वय् न्हचथने धुंगुलि थन न्हचमब्वया।

(२०) पंचबलि

विभिन्न बलिया परम्पराया नापनापं पंचबलि बीगु प्रथा नं गाकं थायक्ययावयाच्वंगु दु। विशेषयाना: पीठपीठय् भद्रकाली, दक्षिणकाली व मनकामना आदि थासय् पंचबलि बंगु गाक लोक प्रिय जुयाच्वंगु दु। पंचबलि धायेबलय् च्वय् वनेधुंकूगु बलि थें मखु, थ्व भोगबलि व जीवबलि ख:। थुकी मेय्, दुगु, फै, हँय् व खा याना: न्याम्ह्सित स्याना: पूजायायेगुयात हे पंचबलि धयावयाच्वंगु खनेदु। थुगु पंचबलि बीबलय् नं बौपा: छपा: नं स्वनेमा:। पूजा विधि अनुसारं (बलिविधि) अनुसारं बौबी धुँसेंलि चुपियात पूजायाना: चबहाँ धका: खें तछ्याना: द्य:पिन्त छाया: अले छसीकथं मेय्, दुगु, फै, हँय् व खायात स्याइगु ख:। थुपिं प्राणितय्त स्यायेन्ह्य: संकल्प वाक्य ब्वना: संकल्प ववचाये वं उम्ह पशुया ह्नाय्प ज्वना: पुरोहितं ब्वनीगु मन्त्र थुकथं ख:—

> **पूर्वजन्मकृतं कर्म पशुजन्मं च जायते।**
> **सर्वपापविनिर्मुक्तं स्वर्गवासं स गच्छति॥**

थुकथं मन्त्रब्वना: मूहायेका: स्यायेगु क्रिया ख: गुगु क्रियाद्वारा हिंसाकर्मयात अप्व: ब: बियावयाच्वंगु खनेदु। थुगु हिंसाकर्म अप्व: याना: मेय्यात पोसगं बीगु वका: हिनूमाला: द्य:याथाय् हियाधारा हायेका: हिया खुसिवा: वयेका: गुगु अबोध पशुया जीवन मृत्युया दोसाँधय् च्वना: सी नं मफु म्वाये नं मफु जुइका: मिखां ख्वबि स्व:स्व:-वयेका: अथाह पीडा व कष्टयात सहयाना: हे पशुया सास: चबुना वनी। द्य:पिं फुक हिफ:द्य: जूगु खना: द्य: खुसि जुल भा:पा लय्लय्-ताया: ह्याउँक: सिह्न: तिना: ह्याउँगु तुलकाप:या ववखां ववखाया: पंचबलिया प्रसाद धका: ग्रहण यायेगु हे भीगु धर्मया परम्परा धका: धायेगु यानावयाच्वंगु दु।

बौद्धपरम्पराया पूजाक्रियाया दुने थुकथं पंचबलि बियेगु परम्परा खनेमदु। अथेसां नं गैर बौद्धतय्गु देखासिकि थ:गु धर्म

संस्कृतियात त्वःमंकाः न्हचज्यानाच्वंपि छम्ह निग्ह बौद्धत न्ह्यलुवाः जुयाच्वंगु खनेदु । थ्व इमिगु स्वार्थ धायेमाः ।

बौद्धदृष्टकोणय् पंचबलि छु खः धयागु खँ च्वय् हे न्हचब्वये धुंगु दु । आः थन वैदिक परम्परापाखे छकः नं दुस्वये गुगु भीसं याना-च्वनागु परम्परानाप ज्वःलाः लाकि मलाः थ्व छगू विचारणीय पक्ष धायेमाः ।

थुकी गोबलि (सा) कुक्कुरबलि (खिचा) काकबलि (क्वः) देवबलि (द्यः) पिपीलिकादिबलि (इमूचा) आदि कीटादि प्राणीपिं थुलियात नकेगु त्वंकेगुयात हे पंचबलि बियेगु धकाः धयात गु दु । थुकथं बलि बीबलय् विशेष प्रकारया वाक्यत ब्वनेमाःगु दु । उगु वाक्य नं थन न्हचब्वयाच्वना ।

(१) गोबलिः- ॐ सौरभय सर्वहिताः पवित्राः पुण्यराशयः प्रतिगृण्हन्तु मे ग्रासं गावस्त्रैलोक्यमातरः । इदं गोभ्यो नमः ।

(२) स्वानबलिः- ॐ द्वौ श्वानौ श्यामसवलौ वैवस्वत कुलोद्भवौ ।

(३) काकबलिः- ॐ ऐन्द्रवारुणवायव्यायाग्नेयैर्नैर्ऋतास्तथा । वायसाः प्रतिगृन्हन्तु भूमौ पिण्डमयोज्भितम् ।। इदं वायसेभ्यो नमः ।

("तर्पणःस्फलबलि वैश्वदेवविधि" धयागु ग्रन्थ पौल्याः ३०-३१.)

(४) देवादिबलिः- ॐ देवा मनुष्याः पशवो वयांसि सिद्धाः सयक्षोरगदैत्यसंघाः । प्रेताः पिशाचास्तरवः समस्ताः ये चान्नमिच्छन्ति मया प्रदत्तमिदमन्नं/इदं देवादिभ्यो नमः ।

(५) पिपीलिकादिबलिः- ॐ पिपीलिकाः कीटपतङ्गाद्या बुभुक्षिताः कर्मनिबन्धबद्धाः । तेषां हि तृप्त्यर्थमिद मयान्नं तेभ्यो विसृष्टं सुखिनो भवन्त्विदमन्नं । पिपीलिकादिभ्यो नमः ।

थथे हे ज्योतिषाचार्य तोयनाथं थम्हं पिकयावयाच्वंगु पात्रोय् नं पंचबलिया प्रतीकस्वरूप धकाः इलय् ब्यलय् न्हयथनावयाच्वंगु दु। थुकथं न्हयब्वयावयाच्वंगु खनेदु। मेय्या प्रतीक भुयूफसि, दुगुया प्रतीक तु, फैया प्रतीक तुसि, हँय्या प्रतीक पालु व खाया प्रतीक तोरिया ?-धयातःगु दु।

थथे हे यानाः मेमेगु कथं नं पंचबलि स्वरूपं मानय्यानावयाच्वंगु दु गुकी पालु, हाकुमुस्या, संन्या, खें व स्याःबजि खःसा मेगु कथं भुति, कय्गू, ग्वःमाय्, लाभा व कनिवःस्वां आदियात नं पंचबलिया प्रतीक धकाः धयावयाच्वंगु दु। थथे हे मामां वन धाःसा थुजाःगु प्रतीकत यक्व लुयावइतिनि।

थुकथं प्रतीकया रूपं कयाः हिंसायात वर्जित यानावयाच्वंगु भीगु संस्कृतिदुने हिंसाया महत्त्व गुगु प्रकारं न्हयज्यानाच्वंगु दु, थुपि वैदिक परम्पराया विरोधित खनेदु। थुमित वेदद्रोही धाःसां छुं मपाःगु खनेदु। गुम्सिं थौंकन्हय् वयाः वेदया वखान याइ इमिसं हे हानं वेददर्शनया विपरीत ग्यग्यःयाथाय् हिंसायानाज्वी।

थ्व इमिगु निपुमेया सिद्धान्तया दसु धायेमाः। अथेनं तुं हानं तान्त्रिक कर्मया अनुसारं हिंसा मयासें मगाः धकाः धयावयाच्वपिं नं थन मदुगु मखु। शैव, वैष्णव, शाक्तं (तन्त्रसम्प्रदाय) नं हिंसाय् उलिवः ब्यूगु खनेमदु। अथेनं भीथाय् 'कुविद्या' थ्व छु सम्प्रदाय खः ? गुगु परम्पराय् साधकतय्सं थःकाय्, म्हयाय्, भाःत दाजु, किजा, तता, बाय् केहें न्हयाम्ह सां छम्ह भोग बीमाः धकाः धयावयाच्वंगु भीसं न्यनावयाच्वनागु दु। आःतक नं उक विद्यायाइपिसं रोग निदानया निमित्तय् विभिन्न पशु पंछितयूत भोग बियावयाच्वंगु दु गुगु कि हाकुसे च्वंम्ह नेपाः फैचा, दुगु, ग्वंगः, खा व हँय् आदि इमि कर्मकाण्डय् मदयेकं मगानाच्वंगु दु। उकिं हिंसायात बढावा बियावयाच्वंगु धर्म थुगु सम्प्रदाययात कायेफु। थुगु सम्प्रदाय छगू

अंगया रूपय् खनेदुगु 'बोवसीविद्या' खः गुगु विद्या थौंकन्हय् वयाः तनावंगु स्थिति खनेदु। अथेसां नं * आः वयाः इमिगु स्वरूपय् हिलावंगु जक खः ला धयाथें च्वं, थ्व छगू अनुमानजक खः तर दुग्य-येक दुवालास्वयेगु बाकि हे दनि।

गुम्हं प्राणियात नं स्यायेमज्यू पालेमज्यू धयागू वाक्य वेदय् दुग्यंक थुकथं न्ह्यब्वयातःगु दु—

पशून् पाहि गां मा हिंसि अजां मा हिंसि
आविं मा हिंसि इमं मा हिंसि द्विपादपशून्
मा हिंसि एकसफं पशुं मा हिंस्यात् सर्वभूतानि।

पशुतय्‌त रक्षा या, सायात स्यायेमते, च्वलय्‌चित स्यायमते, फैयात स्यायेमते निपातुतिदुंपिं मनू व पछि आदियात न स्यायेमते, छगूजक खुःदुंपि सल, गधाः व बन्देल आदि पशुतय्‌त स्यायेमते गुम्हं प्राणीयात नं स्याये मते।

—यजुर्वेद

थुजोगु गनं ग्रन्थग्रन्थान्तरय् नं उल्लेख यानामतःगु हिंसा यानाः फ्रीग् नेपाःगालय् तच्वतं हे उत्साहपूर्वक सनातनधर्मयात अगुवा यानावयाच्वंगु माप हे अजूचायापुगु खं खः। तन्त्रय् हिंसायायेगु उल्लेख दु धकाः धाइंपिं धर्माधिकारींपिसं नं बालाक तन्त्र पुइकाः सस्बःगु धयागु सीदःवः। आः बौद्धतन्त्रपक्षय् छकः दुवालास्वये।

---

* विभिन्न देवदेवींपिं वयेकाच्वंपिं स्वरूपजक खः ला ?

तन्त्रया दुने हिंसाया थाय् ?

अहिंसात्मक बौद्धकर्मकाण्डय् तन्त्रया रंगं छिना: हिंसायात महत्त्वबीगु गुलितक पाय्छि जूव: थ्व प्रत्येक बौद्धाचार्यपिसं दुनुगलंनिसें दुवाला: बिचा:याये मा:गु दु। तान्त्रिक परम्पराया दुने हिंसायात महत्त्व बियात:गु दु ला ? ह्वापां भीसं तन्त्र धयागु छु ? थुगु पक्षं सीकेगु सां आवश्यक खनेद:वै थें जित: ता:।

संस्कृतभाषाविद्पिनिगु धापु अनुसारं तन्त्रशब्द तनुधातुं दयाच्वंगु ख: गुकीया अर्थ ख: फिँजय्जुइगु अर्थात् ता: हाका: यायेगु, सृजना यायेगु अर्थ नं खनेद: व:। थ्व हे तनुधातुइ 'ष्ट्रन', प्रत्यय जुया: अर्थात् तनु+ष्ट्रन् ='तन्त्र' जूव:गु धका: धयात:गु दु। थुकीया मूल अर्थया रूपथ् गुगु नं ज्ञानयात विस्तारपूर्वक पूर्णत्वय् यंका उगु ज्ञानयात तन्त्र धयातल। गथे कि—

"तन्यते विस्तारयते ज्ञानमनेनेति तन्त्रम्"

आ: हाकनं तन्त्राचार्यपिनिगु धापु अनुसारं "तनु विस्तार एव त्रै रक्षणे" अर्थात् तन्त्र धका: धयातल। थुकीया अर्थ ख: वचय् यायेगु, रक्षा यायेगु, आदि धका: न्ह्यचब्वयातल। थथे हे योगसिद्धान्तय् न" संसारं तरय् जुये फैगु आध्यात्मिक सुख भोग याये त अ:पुक अनुभूति याना: न्ह्यज्याये फैगु ज्ञानयात हे तन्त्र धयातल, गथे कि-

नकारस्तरति लोकं नकारो नयति सुखं ।
सहजातर संयोगादानन्दश्च तुराक्षर: ॥

थ्व हे त. महायान बौद्धसमाजय् लोकप्रियगु ग्रन्थतमध्यय् नवव्याकरण विशिष्टगु ग्रन्थ खः। उकीयात नववैपुल्य शास्त्र नव खण्ड आदियात नवरत्नया रूपय् हनावयाच्वंगु दु। थुगु नव ग्रन्थ मध्यय् गुह्यसमाजतन्त्र (तथागत गुह्यक) महत्व पूर्णगु ग्रन्थ जुयाच्वंगु दु। थुगु तन्त्रया दुने तन्त्रशब्दयात थुकथं वर्णन यानातःगु दु। प्रबन्ध धा बा तन्त्र धा व छगू हे खः। थुकी स्वंगू भेद दयाच्वनी, व खः आधार, प्रकृति, असंहार्य। थुकथं प्रकृतिया अकृत्यहेतु, असंहार्यया फल व आधारया उपाय थ्व स्वंगूयात तन्त्रसंग्रह धकाः नं धया तल। अले व तन्त्रया दुने पंचकुल, त्रिकुल, स्वभावकुल, षट्कुल व बोधिवज्र आदिया खँ तन्त्रय् दयाच्वनी धकाः नं धयातःगु दु।

(१)

प्रबन्धतन्त्रमाख्यातं तत् प्रबन्धं त्रिधा भवेत्।

आधारः प्रकृतिश्चैव असंहार्य प्रभेदतः ॥३३॥

प्रकृतिश्चाकृते हेतुरेष कार्यफलं तथा।

आधारस्तदुपायश्च त्रिभिस्तन्त्रार्थसंग्रहः ॥३४॥

पञ्चकं त्रिकुलं चैव स्वभावैकशतं कुलम्।

सहोक्ति बोधिवज्रस्य सोत्तरं तन्त्रमिष्यते ॥३५॥ — A

हेवज्रतन्त्र टिकाय् नं थुकथं न्ह्यथनातःगु दु।

"तन्त्रमिति प्रबन्धः तच्च त्रिधा।

हेतुतन्त्रं, फलतन्त्रं, उपायतन्त्रञ्च।

तन्त्रसाधन तसकं कथिन खः। अथे नं जगत् हितया निमित्तय् आध्यात्मिक भावनां समाजसेवा यायेत माःगु सिद्धि प्राप्ति या लागी कथिन साधनाया क्रमय् ह्यचिलीगु खः। गुगु कारण अष्टसिद्धि आदि विभिन्नसिद्धि प्राप्त यानाः मानवमात्रय् बोधि चित्तया उत्पत्ति यानाः निर्वाणमार्गयात ध्वदुकेगु चीहाकःगु

लँपु हे तन्त्रचर्या ख: धयागु विभिन्न तन्त्रया वचनं कनाच्वंगु दु। थुकीया अतिरिक्त ज्ञान व कर्मया समुच्चय शक्तिया उपासनां गोपनीयता अलौकिक सिद्धि (चमत्कार) गुरुया महत्व मुद्रा, मण्डल, मन्त्र व यन्त्र जन्त्र) आदिया प्रयोग व सांसारिक भोग आध्यात्मिक उपयोगया नापनापं "सर्व प्रकारं जगतो हिताय" या मूलँपु हे तन्त्र चर्याया पक्ष ख: धायेमा:।

तन्त्र चर्या याइम्हसिनं तन्त्राचार्य (सद्गुरु) पाखें दीक्षित जुयेमा:। गुरुपरम्पराया वर्णन विभिन्न तन्त्रतन्त्रय् न्हचब्वयात:गु दु। उम्ह आचार्य उगु हे परम्पराय् च्वना: थ: शिष्ययात न्हापां त्रिशरण गमन याका: अनंलि पंचशिक्षा (पंचशील) विया: उपोसथ व्रतय् च्वनेमा: धका: करवीरतन्त्रस धयात:गु दु ।

.A← गुह्यसमाजतन्त्रया १८ गुगु पटलस

"आदौ त्रिशरणं दद्यात् पञ्चशिक्षाश्च उपोषथ"

थुकथ त्रिशरण गमन यायेबलय् थुकथ प्राणिधान यायेगु तन्त्रय् चिनात:गु दु।

अहमित्थं नामा यावज्जीवं बुद्धं शरणं गच्छामि, द्विपदानामग्रे।
अहमित्थं नामा यावज्जीवं धर्मं शरणं गच्छामि, वीरांगाणामग्रे।
अहमित्थं नामा यावज्जीवं संघं शरणं गच्छामि, गणानामग्रे।

थथे धका: स्वक: स्वक: दोहोल्हय् यायेधुंका: पचशिक्षा (पंचशील) बिइ। थुगु वाक्य थुकथं ख:-

(१) अहमित्थं नामा यावज्जीवं प्राणातिपातात् प्रतिविरमामि
(२) ,, ,, ,, अदत्ता दानात् ,,
(३) ,, ,, ,, काम मिथ्याचारात् ,,
(४) ,, ,, ,, मृषावादात् ,,
(५) ,, ,, ,, सुरामेरयमद्यप्रमादस्थानात् ,,

थुकथं पञ्चशीलय् च्वना शुद्ध: जुये धुंकूम्हसित उपोषथ व्रतया अष्टशील विया: दशशील विया: पापदेशना पुण्यानुमोदना याके। वाक्य थुकथं न्हचब्वयात:गु दु-

कृत-कारित-अनुमोदितमघमखिलं निहितदोषाणां प्रतिदेशयामि पुरत पुनः करणं सम्वरं विदधे। श्रावक-खड्ग-जिनोतमजिनसुत संभूतानि कुशलानि अनूदितानि बोधौ सम्यक् परिणामयाम्येष जिनरत्नादि त्रितयं शरणं यातोऽस्मि सर्वभावेन बोधौ स्मित्तं विदधे अनुत्तरमार्गं तथा सेव्यम्।

हे वज्रतन्त्रय् नं थथे धयातःगु दु। न्हापां उपोषथव्रतय् तयाः थनंलि दश शिक्षापद बिइ[1] वैभाषिक शास्त्रया खँ कने,[2] योगाचारया खँ कने,[3] माध्यमिक शास्त्र कने। अले अभिषेक बियाः सकतां मन्त्र मार्गयात ध्वाथुइकाः हेवज्रया आरम्भ याये।

उपोषथं दीयते प्रथमं तदनुशिक्षापदं दश।
वैभाष्यं तत्र देशयेत सूत्रान्तं च पुनस्तथा॥

योगाचारं ततः पश्चात् तदनु माध्यमिकं दिशेत्।
सर्वयन्त्रनयं ज्ञात्वा तदनु हेवज्रमारभेत्॥

थथे हे क्रियासमुच्चय उपसम्पदापटलय् नं थुकथं हे शिक्षा पद ग्रहण यायेमाःगु विधि विधानतः दयाच्वंगु दु। दीक्षाविधानस नं थुजाःगु हे वर्णन यानातःगु दु। गथे कि—

मृत्युर्जन्म जरा व्याधिर्मकरादि भयानकात्।
भवाद्य रे उध्र्दना एष त्वं मे शास्ता महारत॥

इच्छाम्यहं महानाथं महाबोधि नयेद्दृढं।
देहि मे समयेन त्वं बोधिचित्तं च देहि मे॥

---

१. अभिधर्म कोष, २. लंकावतार ३. नागार्जुन माध्यमिकसूत्र,

बुद्धं धर्मञ्च संघञ्च देहि मे शरणत्रयं ।
प्रवेशयस्व महानाथ महामोक्षपुरोवरम् ।।

समुद्रस च्वंगि जलजन्तु गोंज व न्या आदिया भय, सीगु बुयेगु व बुराजुयगु आदिया भयरूपी संसारसमुद्र तरय् यानाः उद्धार याना बिज्याःम्ह छल्पोल । जितः अनुत्तर ज्ञान गुह्यजुयाच्वंगु (गोपनीय) बोधिचित्त वियाबिज्याहुँ हाकनं बुद्ध, धर्म व संघया शरण वनेगु व मोक्षपुर वनेगुली नं जिगुप्रति प्रसन्न जुयाः आशीर्वाद बिया बिज्याहुँ ।

थुकथं चर्याग्रहण यानाः न्हचज्या ह्म आचार्यं गुकथं हिंसा याना वःगु खै । पंचशील, अष्टशील व दशशील ग्रहण यानाः थःगु जीवन दत्तले प्राणीपित स्यायेमखु धकाः प्रतिज्ञा यानावःह्मसिनं गुकथं हिंसा कर्म याइ थ्व बरा गम्भिरगु विषय खः ।

थुकि प्रष्टयाः कि गुगुं शास्त्रय् नं हिंसायात महत्त्व बियावयाच्वंगु खनेमदु, बरु घृणाया दृष्टि स्वयातःगु बाहेक मेगु मदु । थथे हे—

गुह्यादि अष्टसिद्धिसंग्रह प्रथम परिच्छेदस हिंसाया बारय् थुकथं न्हयब्वयातःगु दु ।

प्राणातिपाता (स्यायेगु ज्या) यायेगु हे कुकर्म खः । अनुत्तरज्ञानया लँपुइ वनीपिसं थुजागु हाकुज्या मयायेगु हे उत्तम ।

व्रजन्त्यनुत्तरं स्थानं कालावधि विवर्जिता (त) म् ।
प्राणातिपातिनः क्रूराः क्रूरकर्मरताश्च ये ।।

थ्वहे ग्रन्थया नवम परिच्छेदय् नं प्राणींहिंसा यायेगु, लोभ यायेगु भिंगुज्या मखु, सकसितं करुणा तयाजुयेगु हे भिंगु पुण्यया ज्या खः ।

प्राणिहिंसादि यत् कर्म लोभाद्याविष्टचेतसः ।
कुशलं न भवेत् सर्वं पुण्यन्तु करुणोत्थितम् ।।

आ: थन गुरुपद अर्थात् संध्याभाषया प्रसंगत न्हयब्वयाच्वना ।

तन्त्रया आधारकथं हिंसायाये मज्यू धयागु प्रष्ट जुइधुंकूगु दु । अथे नं मांस शब्दत तन्त्रतन्त्रय् यक्को थासं वयाच्वंगु दु । थुलिजक मखु मांस विना पूजा हे मजूइगु व मांस विना ज्ञान प्राप्त याये मफैगु आदि प्रसंगत नं मदुगु मखु । गुह्यसमाजतन्त्रय् विभिन्न प्रकारया मांसया वर्णन यानातःगु दु गुगु मांस बुद्ध-बोधिसत्त्वपिनि नं तसकं यःगु खः । थुकिं सिद्धि प्राप्तजुया: याकनं हे बुद्धत्व प्राप्त ज्वी धकाःनं धयातःगु दु ।

मांसाहारादिकृत्यार्थं महामांसं प्रकल्पयेत् ।
सिद्ध्यते काय-वाक्-चित्त-रहस्य सर्वसिद्धिषु ।।२२।।

हस्तिमांसं हयमांसं श्वानमांसं तथोत्तम् ।
भक्षयेदाहारकृत्यार्थं न चान्यत्तु विभक्षयेत् ।।२३।।

प्रियो भवति बुद्धानां बोधिसत्त्वश्च धीमताम् ।
अनेन खलु योगेन लघु बुद्धत्वमाप्नुयात् ।।२४।।

थ्व हे तन्त्रया द्वादश पटलय् नं छता छता मांसया छता छता सिद्धि प्राप्तिया वर्णन यानातःगु दु ।

महामांस समयाग्रेण साधयेत् त्रिवज्रमुत्तमम् ।
थिण्मूत्र समयाग्रेण भवेद् विद्याधरः प्रभुः ।।

---

* गुह्यसमाजतन्त्रया षष्टः पटलः ।

हस्तिसमयमांसेन पंचाभिज्ञत्वमाप्नुयात् ।
अश्वसमयमांसेनान्तर्द्धानाधिपो भवेत् ।।

श्वानसमयमांसेन सर्वसिद्धिप्रसाधनम् ।
गोमांस समयाग्रेण वज्राकर्षणमुत्तमम् ।।

थुजा:गु वर्णनत अपालं दु। थ्‌गु हे आधारं मांसया अर्थ ला मखु धयागु प्रष्ट जूवः। अथे जूया निम्ति थन मांसया अर्थ ला याना वन धा:सा अनर्थ जूवँगु प्रष्ट जूव:। उकिं तन्त्रया अर्थकथं मांस शब्दपाखे छ्कः दुसोये। हेवज्रतन्त्र राजय्‌ तन्त्रया गूढ शब्दयात संध्याभाषा महाभाषाया संज्ञा बियाः मांसया अर्थय्‌ बल धका: धयाव:गु दु। वज्रगर्भ बोधिसत्त्वं संध्याभाषा धयागु गुजा:गु धका: न्ह्यसः तःबलय्‌ भगवानं थुकथं आज्ञाजुल-हे वज्रगर्भ! एक चित्त याना: न्यँ। संध्याभाषा धयागु महाभाषा खः। समयया संकेतयात विस्तार यानायंकेगु भाषा खः। थथे हे तुं मदन धयागु मद्य खः। बल धयागु-मांस खः। मलयजं-मिलन। स्वयम्भू-सिल्हक। शुक्र-कर्पूर खः। थुजा:गु आदरपूर्वकगु ग्राह्य जुयाच्वंगु संध्याभाषा तच्वतं अद्‌भुतगु खः धका: भगवानं आज्ञाजुल। गथेकि—

संध्याभाषं किमुच्येत भगवान् बोब्रूत निश्चितम् ।
वक्ष्याम्यहं वज्रगर्भ श्रृणु त्वमेकचेतसा ।

संध्याभाषं महाभाषं समयसंकेत विस्तरं ।।
मदनं मद्यं बलं मांसं मलयजं मिलनं मतम् ।

स्वयम्भुः सिल्हकं ज्ञेयं शुक्रं कर्पूरकं मतं ।
तत् सर्वं सादरं ग्राह्यं संध्याभाषं महाद्‌भुतम् ।

थुजा:गु हे भाषायात "गुह्यसमाजतन्त्रय्" गूढपद धयात:गु दु ।

तद् गूढार्थबोधनार्थाय सत्त्वानां हितंकाम्यया ।
साधु साधु महासत्वाः साधु साधु गुणाकराः ।
यत्सुगूढपदं तन्त्रे तत्सर्वं पृच्छतीच्छया ।।

च्वय् वंगु वचन अनुसारं बल धयागु मांस खः । मांस धयागु सुं प्राणीयात स्यानाहयात:गु ला मखु धयागु सिद्ध जूवः । बलया अर्थयात चर्यागीतिकोषय् थुकथं न्ह्यब्वयात:गु दु ।

बलं मांसदेह विशुद्धं, ददाति बलदस्तदेव बोधिचित्तं आभासत्रय प्रसूतं ।

थथे हे चर्यागीतिकोषया बंगालीटिकाय् नं बोधिचित्तरूप बलद धकाः न्ह्यब्वयात:गु दु । श्री मणीन्द्रमोहन वसुया "चर्यापद धयागु" सफुतिस सक्रिय मनं हे रूप जगत्या श्रृष्टि जूवै, थवयात हे बोधिचित्त वा बलद धकाः न्ह्यब्वयात:गु दु ।

थथे हे तुं बल धायेबलय् पंचबल (न्यागू बल) सप्तत्रिशत् बोधिपाक्षिक धर्मय् पंचबलयात थुकथं न्ह्यब्वयातल । (१) श्रद्धाबल (२) वीर्यबल (२) स्मृतिबल (४) समाधिबल (५) प्रज्ञाबल (ज्ञानबल)

भीसं ब्वनावयाच्वनागु हर्षदेवं चिनात:गु स्तुतमपि धयागु स्त्रोत्रस "दशबल तव नित्यं" धकाः भिगू बलया खँ उथय् यानातगु दु । सत्यसिद्धि धयागु ग्रन्थस भिगू बलयात थुकथं ह्यब्वयात:गु दु ।

(१) स्थानास्थानज्ञानबल (२) अतीतानागतप्रत्युत्पन्नज्ञानबल (३) सर्वध्यानविमोक्षसमाधिसमापत्तिज्ञानबल (४) सत्वानामिन्द्रियातिज्ञानबल (५) नानाधिमुक्तिज्ञानबल (६) नानाधातु

ज्ञानबल (७) सर्वत्रगामिनीप्रतिपज्ज्ञानबल (८) पूर्वानिवासानु स्मृति ज्ञानबल (९) अनागताध्वनिज्ञानबल (च्युत्युपपत्तिज्ञानबल) (१०) आस्रवक्षयज्ञानबल ।

थुकथं हे दशपारमितायात नं दश बल धकाः धयावया च्वंगु दु । दान, शील, क्षान्ति, वीर्य, ध्यान, प्रज्ञा, बल-उपाय प्रणिधि ज्ञानबल (मांस) या अर्थय् बोधिचित्तस्वरूप खः धयागु खनेदःवः । गुह्यसमाजतन्त्रय् सा, खिचा, सल व किसि आदिया मांस (बल) यात न्ह्यथनातःगु दु थथे हे तुं भीगु चचाया दुने नं गो (सा) कू (खिचा) द (किसि) ह (सल) न (मनू) आदि खनेदु । थुगु गोकू-दहन धयागु चचाय् "गोकूदहन पंच ज्ञानस्वरूप" धकाः न्ह्यथना तःगु दु । थथे हे तु मेगु "त्रिदल पद्म" धयागु चचाय् नं "पिवइ रे महारस गा कू द ह न" धकाः न्ह्यथनातःगु दु । थथे हे मेमेगु चचाय् नं यको दु । थुकथं पंचज्ञान धायेबलय् आदर्शनज्ञान, सुविशुद्ध धर्मधातुज्ञान, समन्ताज्ञान, प्रतिवेक्षणज्ञान, कृत्यानुस्थान ज्ञान, थुजाःगु ज्ञानयात महारसया रूपं तवनेगु हे चर्या धयावयाच्वंगु खनेदु । गुह्यसमाजतन्त्रया वचनयात भीसं थुगु हे आधारं ग्रहण यायेमा गु खनेदु । उगु तन्त्रं थाय्थासय् बोध याकावयाच्वंगु नं सदुगु मखु ।

भीसं सद्व्यवहार सद्धर्मयात धारणायानाः न्ह्यायेत अव-रोधया रूपं पिदनीगु क्लेशमल खः । थुगु क्लेशमलं यानाः स्वार्थ भीत त्वपुयाब्यूगुलि राग, द्वेष, मोह व लोभ वृद्धि जूवै । अले भीगु विवेकय् चुलुबियाबिइ । थुजाःगु स्थिति मवयेकेया निमित्तय् सज्-ज्ञानया आवश्यकता दु । थ्व हे ज्ञानरूपी खड्गं क्लेशमलयात पिदने साथ हे चनंक पालाछोयेगु हे थःत थम्हं संयम यानाः निश्चल पूर्वक मनोबलयात दृढयानाः जगत्या हित यायेगु लँपुइ वनाः बोधिचित्तयात प्रबलताय् हयेगु हे मांस भक्ष खः धयागु प्रष्ट याः । "वज्रवाराही तन्त्रया" वचन अनुसारं थुकथं धयातःगु खनेदु ।

पुण्यापुण्यपशुं हत्वा ज्ञानखड्गेन योगवित् ।
परेलयं नयेच्चित्तं मांसाशी स निगद्यते ।।

थुजा:गु प्रकारं ध्वाथुइकावनेमा:गु यक्को दु । तन्त्र अध्यनया निमित्त अति आवश्यक नं खः । थन मेगु छगू संध्याभाषाया दसु न्ह्यब्वयाच्वना ।

मातरं पितरं हन्ति यथेच्छा सिद्धि प्राप्नुयात् ।

थ:गु स्वइच्छा सिद्धयायेत मां अबु निम्हेसितं स्यानाछ्वो धयागु अर्थ पिज्व:वः गुगु अर्थय् मातरं धयागु राग खः । पितरं धयागु द्वेष खः । उकिं सिद्धि प्राप्त यायेत ह्लापां राग द्वेष हतय् यानाछ्वोयेमा: (मदयेकाछ्वोयेमा:) थ्व निगुलि सिद्धि प्राप्तया निमित्तय् अवरोध खः धयागु सीद:व: । थुजा:गु हे गूढार्थ (गुह्यार्थ) पिज्व:गु शुद्ध बुद्धधर्मं धा:गु स्थविरवाद (थेरवाद (श्रावकयानया दुने नं खने मदुगु मखु गुगु ''धम्मपद'' या प्रकीर्णक वर्गय् थुकथं न्ह्यब्वयात:गु दु ।

मातरं पितरं हन्त्वा-राजानो द्वे च खत्तिये ।
रट्ठं सानुचरं हन्त्वा-अनीघो याति ब्राह्मणो ।।

मातरं पितरं हन्त्वा-राजानो द्वे च सोत्थिये ।
वेय्यग्घ पञ्चमं हन्त्वा-अनीघो याति ब्राह्मणो ।।

स्वर्गीय महास्थविर भिक्षु अमृतानन्द थुकिया अनुवाद थुकथं यानात:गु दु ।

तृष्णा-माता, अहंकार-पिता शास्वत व उच्छेद दृष्टि-निम्ह क्षत्रिय जुजु, द्वादशायतन-देश-राग अनुचरयात हनन या:म्ह ब्राम्हणयात दु:खज्वी मखु ।

तृष्णा-माता, अहंकार-पिता, शास्वत व उच्छेद दृष्टि (निम्ह क्षत्रिय जुजु) द्वादशायतन देश-राग अनुचरयात हनन याःह्म ब्राह्मण-यात दुःख ज्वी मखु ।

तृष्णा-माता, अहंकार-पिता, शास्वत व उच्छेद दृष्टि (निम्ह ब्राह्मण) पंचनिवर्ण व्याघ्रयात हनन याःम्ह ब्राम्हणयात दुःख ज्वी मखु ।

थुजाःगु आधार ग्रन्थ ग्रन्थान्तरय् यक्व यक्व दु । भीगु धर्म संस्कृति परम्परा शुद्धरूपं न्ह्याःवनेत माःगु मुख्य भावना चिन्तन मनन व दृष्टि थासय् लाय्माःगु दु । छगू धापू थथे दु—

शीलभ्रष्ट जूसांतबिनं दृष्टिभ्रष्ट जुयेमज्यू ।
स्वर्गवनिगु शीलं खःसा याकनं मोक्ष दृष्टि वनी ॥

—✶—

निगूगु द्या

बलिमाला

(कथहनं पूजाबिधि)

न्यापाः बौ (लःबौ) व गुपाः बौ, प्रेतबौ बियेबलय् २४ (नीपेंगू) चरणया बलिमाला ब्वनावयाच्वंगु दुसा देशबलि (खासिबौ) बियेबलय् ६४ स्वीपेंगू चरणया बलिमाला ब्वनाः वौबीगु प्रचलन दु। थौंकन्हय थ्व ६४ (स्वीपेंगू) चरणया बलिमाला ब्वनेगु चलन त्वःताहःगु खनेदु। न्हापागु हे जूमां थ्व बलिमाला धायेबलय् छमाः यानाःमाःहनातःगु जूगुलि हे थुकियात बलिमाला धकाः धयावयाच्वंगु खः। थुकी त्रिचक्रबलिनिसें सिद्धिकरवीरबलितक नीपेंगू बलिमाला ब्वनाः सादुरु अर्थात् मद्यधारा (थ्वँ) छायहायेकेगु यानावयाच्वंगु दु। थुकिया २४(नीपेंगु) चरणया वाक्यत क्यय् न्हयब्वये।

बलिस लः छतुलु तयाः बलिभावना यायेगु

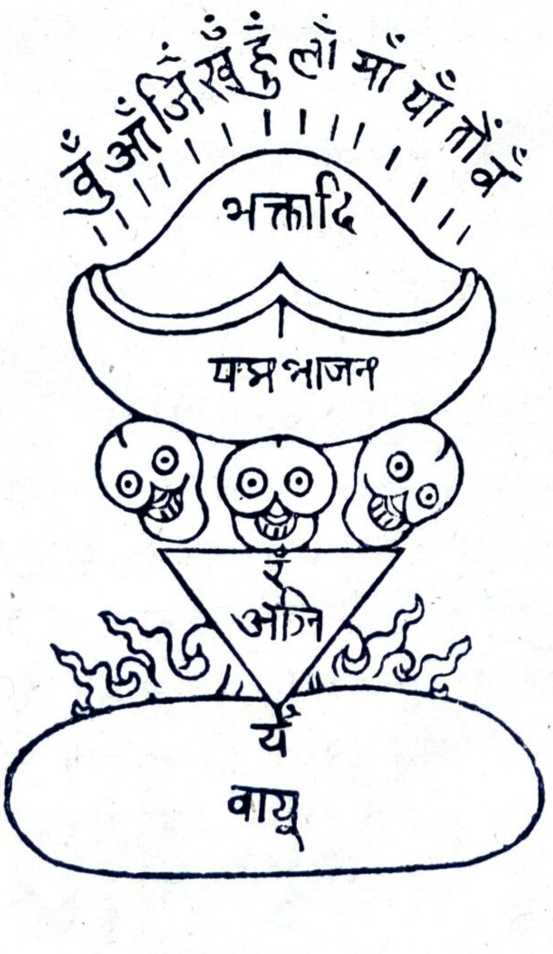

ॐ ह्लि आचमनं प्रोक्षमाणं प्रतिच्छ स्वाहा ।। ततो यंकारेण वायुमण्डलं, रंकारेणाग्निमण्डलं, तत्रोपरि त्रिमुण्डकृतचूडिकोपरि शितपद्मभाजनं तत्र भक्तादि परिपूरितं । तत्रोपरि बुं आं जिं खं हुं लां मां पां तां वंकाराजाताः । पंचामृत पंच प्रदोपरूपं निष्पाद्य ।। फें फें फें । ततो गरुडमुद्रां दर्शयेत् ।। ॐ आः हुंकारजं क्षीरसमुद्ररूपं बलिभाजनं तदुपरि ॐ कारेण मेरुरूपं भक्तं हुंकारजं पञ्च वायुस्वभावं पंचपताकाः स्वाकारजं वासुकिस्वभावं उपविते हाकारजं विचित्र पुष्पमालाभ्यामेंकरक्तकं, ॐ कारजं तिलादिपिष्ठं, त्रांकारजं रक्तं ह्लिकारजं मत्स्यं, खंकारजं मांसं, हुंकारजं सर्ववर्णिकं एवं रुधिरं मत्स्यमांसं रक्तकोपवितं सर्ववर्णिक पताकाचिन्हानि यथाक्रमं प्रयोगं वरुणकोलां गिरिट्रस वाराणसी नेपालाबस्थितकान्याकुब्ज-एकाग्र निःस्वत कामारुकैलाशभृगुर केदार-चन्द्रपुष्करपूरकार-जालंधर-मालव कुलान्त-देव-कोट-गोकर्ण-मारुतेश्वर, अट्टहास विरजा राजगृह महापथ कोलापुरी कागेश्वरी जयन्ती उज्जयन चरित्रापुरी क्षीरिकापुर, हस्तिनापुर, ओडियान वस्टिसर मायापुर जलेश्वर मलयशृङ्ग मेरुगिरि गिरिवर महेन्द्र पावन हिरण्य महालक्ष्मी उद्यान छाया छत्रकोटिवर्णानां विभाव्य ।। जः हुं बं हो ।। मुद्राक्यने ।। वज्रांकुशो जः । वज्रपाशः हुं । वज्रस्फोटो वं । वज्रावेसो हो ।।

आः थन इन्द्रादि मुद्रा (भिखुगू मुद्रा वयने) ।।

१. ॐ इन्द्राय स्वाहा २. ॐ यमाय स्वाहा ३. ॐ वरुणाय स्वाहा ४. ॐ कुवेराय स्वाहा ५. ॐ अग्नये स्वाहा ६. ॐ नैऋत्ये स्वाहा ७. ॐ वायव्ये स्वाहा ८. ॐ ईशानाय स्वाहा ९. ॐ उर्ध्वं ब्रम्हणेभ्यः स्वाहा १०. ॐ अधं पृथ्वीभ्यः स्वाहा ११. ॐ सूर्यग्रहाधिपतये स्वाहा १२. ॐ चन्द्रनक्षत्राधिपतये स्वाहा १३. ॐ नागेभ्यः स्वाहा १४. ॐ असुरेभ्यः स्वाहा १५. ॐ यक्षेभ्यः स्वाहा १६. ॐ सर्वदिग्दश दिग्लोकपालेभ्यः स्वाहा ।।

थुथाय् लाक थ्व छगू बिचाःयाये माःगु दु कि गुम्हं गुम्हं आचार्यपिसं जक मुद्रा ज्यानाः पूजा याःसा आपा सिनं मुद्रा मज्यासे भिंखुकू स्वां ब्वयेगु याइ। थ्व स्वां ब्वये सिधयेवं पञ्चोपचार पूजा याइ। वाक्य ।।

वज्रगन्धे स्वाहा ।। वज्रपुष्पे स्वाहा ।। वज्रधूपे स्वाहा ।। वज्र नैवेद्ये स्वाहा ।। वज्रलाजायै स्वाहा ।। (थुलि पूजा धुनेव षोडष लास्या काये) (भिंखुगू मुद्रा ज्याये).

१. वज्रवीणे हुं २. वज्रवंशे त्रां ३. वज्रमृदंगे ह्रिः ४. वज्रमूरजे अः ५. वज्रलास्ये हुं ६. वज्रमाले त्रां ७. वज्रगीते ह्रिः ८. वज्रनृत्ये अः ९. वज्रपुष्पे हुं १०. वज्रधूपे त्रां ११. वज्रावलोकिते ह्रिः १२. वज्रगन्धे अः १३. वज्रादर्शने हुं १४. रसवज्रे त्रां १५. स्पर्शवज्रे ह्रिः १६. धर्मधातुगर्भे अः।

गं थानाः स्तुति याये ।। इन्द्रादयो, इत्यादि ।। तर्पणबिये ।। बिभ्राणां इत्यादि ब्वने ।।

अन्योन्यानुगताः सर्वधर्माः, परस्परानुगताः सर्वधर्माः, अत्यन्तानुगताः सर्वधर्माः, । देवप्रमाणं समयप्रमाण तदुक्ता वाचः स्फुरणप्रमाणमेतेन सत्येन भवप्रेरिता दिव्या, ममानुग्रह हेतुभूता भव शुक्ल जिह्वानां विभाव्य ।। ॐ वज्र ललित जः हुं ब हो ।। ॐ वज्रडाकिनी समयसत्वं दृश्य जः हुं वं हो ।।

थनं क्वय् जाकि स्वां कयाः पात्रस थुनाः नीपेक्वः बलितये ।। वाक्य ।।

ॐ कर २, कुरु २, बन्ध २, त्रासय २, क्षोभय २, ह्रिः २, हर २, फें २, फट् २, दह २, पच २, भक्ष २, वस रुधिरान्तमाला बलम्बिने गृन्ह २, सप्त पातालगत, भुजङ्ग सर्प वा तर्जय २, आगच्छ २, ह्रिः २, ज्ञां २, ह्यां २ हां २ ह्रिः २ हुं २ किलि २ शिरि २ धिरि २ हिरि २ हुं २ फट् २ स्वाहा ।। १ ।। त्रिकायबलिः ।।

ॐ खः खः खाहि २ सर्व यक्ष राक्षस भूत प्रेत पिशाचात्यान्दार पस्मार डाकडाकिन्यादयरिदंबलि गृन्हन्तु समये रक्षन्तु सर्वसिद्धि मे प्रयन्छन्तु यथैव तथैव भुजर्थं पिवर्थं जिघर्थ मातिकमर्थं सम सर्वाकारतया सत्सुखं प्रवृद्धय सहायका भवन्तु हु हु फट् २ स्वाहा ।। २ ।। सर्वभौतिकबलिः ।।

इन्द्रादिवज्री सहृदेवसंघैरिमञ्च गृन्हन्तु बलिं विशिष्ठं ।
अग्निर्यमो नैऋत्य भूपतिश्च आपां पतिर्वायु धनाधिपश्च ।।
ईशान भूताधिपतिश्च देवाः । उर्ध्वं च चन्द्रार्क पितामहश्च ।।
देवा: समस्ता भुवि ये च नागा: धरा धरा गुह्यगणैः समेताः ।
प्रति प्रतित्येक निवेदयन्तु स्वक स्वकाश्चव दिशासु भूताः, ।
गृहन्तु तुष्टाः सगणैः समेताः सपुत्रदाराः सह भृत्य संघैः ।
दृष्टा प्रसन्नाः सुसुगन्धमाल्यैः पुष्पंबलिर्धूप विलेपनं च ।
गृन्हन्तु भुंजन्तु पिवन्तु चेदमिदं च कर्मं सफल भवन्तु ।
हुं हुं फट् २ स्वाहा ।। ३ ।। लोकपालबलिः ।।

ॐ नमो रत्नत्रयाय । नमश्चण्डवज्रपाणाय महावज्र क्रोधायदंष्ट्रोत्कटभैरवाय असि मुशल परशु पास गृहीत हस्ताय । ॐ अमृत कुण्डलि खःखः खाहि खाहि तिष्ठ तिष्ठ वन्ध बन्ध हन हन दह दह पच पच गर्ज गर्ज तर्जय तर्जय विस्फोटय विस्फोटय महागणपतिर्जीवितान्तकराय हुं हुं फट् फट् स्वाहा । अमृतकुण्डिलिबलिः ।।४।।

ॐ आः सर्वत्राध्वग दशदिग्लोकधात्वनन्त गगन समुद्रमेरु ब्यूह प्रसर परमाणरजे । मण्डल परंपरान्तर्गत समावस्थित धर्मधातु समवसरेणाकाशधातुपर्यवसानाः सर्वत्राध्वग दशदिग् लोकधातु अनन्त गगन समुद्र ब्यूह पुसर गगन समा लोकपाला: सर्व सत्वानाञ्च ।। तद्यथा ।। ॐ वज्रायुध मायावज्र वज्रानल वज्रकाल वज्रराक्षस वज्रनील नागवज्र वज्रभैरव वज्रशौण्ड वज्रक्रोध वज्रकुण्डलि वज्रप्रभ-मौनवज्र वेमचित्र पृथ्वीदेवता सपरिवारानिदं पुष्प-धूप-

दीप-गन्ध-नैवेद्यादि संयुक्त बल्युपहारं प्रतिच्छ प्रभुज्य मम हिरण्य सुवर्ण धन धान्य यौवनारोग्य सत्सुखोपहारकान् सर्वदुष्ट प्रदुष्टा नामन्याञ्च मनुष्या अनुरक्तया जम्भय जम्भय स्तम्भय स्तम्भय बन्धय बन्धय मोहय मोहय विध्वंशय विध्वंशय इति देशान्तरं यावन्मम सर्वसत्वानाञ्च हिरण्य सुवर्ण धन धान्ययौवनारोग्य सत्सुखानि महासुख प्रवृद्धय यावदाबोधिमण्डपपर्यन्तं घोषय समता शान्ति-रक्षां कुरु हुं। ॐ आः सर्वदुष्ट मुद्रा प्रभजक शान्ति रक्षां कुरु स्वाहा।। पिण्डिकाबलिः ।। ५ ।।

ॐ आः हुं हो इहावस्थितेभ्यः क्षेत्रपालेभ्यः इदं बलि गन्ध पुष्प-धूप-दीप-चाक्षतं ददाम्यहं चागत्य सपरिवाराः शीघ्रं इदं बलि गृन्हन्तु खादन्तु पिवन्तु जः हुं वं हो सतृप्तानां मम सर्वसत्वानाञ्च शान्ति पुष्टिं रक्षाकरण गुप्ति कुर्वन्तु हुं फट् वज्रधराज्ञापयन्ति स्वाहा।। क्षेत्रपालबलिः ।। ६ ।।

ॐ श्री वज्रमहाकालाय बुद्धशासनरक्षाय ॐ श्री क्षीं हुं फट् मद्य-मांस-पुष्प-धूप-रक्ताक्षत-पाताल-अष्टनागदेव-यक्ष-राक्षस गृन्ह गृन्हेदं बलि हा हा हुं खाहि खाहि खः खः हु जः फें महाट्टहस गर्ज गर्ज कृष्णवर्णाय ह्रिं हुं फट् स्वाहा ।। पूर्वमहाकालबलिः ।। ७ ।।

ॐ राहु ह्रीं राहुकालाग्नि चन्द्र-सूर्य-बुध-मङ्गल-शुक्र-वृहस्पति-केतु-शनिश्चरेभ्यः सपरिवारेभ्यः इदं बलि गन्ध पुष्प धूप दीपाक्षत ददाम्यहं चागत्य सपरिवाराः शीघ्रमिदं बलिं गृन्हन्तु खादन्तु पिवन्तु जः हुं वं हो सतृप्तानां मम सर्वसत्वानाञ्च शान्ति पुष्टि-रक्षा-वरण-गुप्ति कुर्वन्त वज्रधराज्ञापयन्ति हुं फट् स्वाहा ।। दक्षिण पीठबलिः ।। ८ ।।

ॐ हो वेताल-विकर-काक-गृद्ध-उलूक-स्वान-जम्बुकमुखेभ्यरिदं बलिः पुष्प-धूप-दीपाक्षत ददाम्यहं ते चागते सपरिवारान्

शीघ्रं खादन्तु पिवन्तु सतृप्तान् सर्वसत्वानाञ्च शान्तिं कुरु वज्रधराज्ञापयति हुं हुं फट् स्वाहा ।। पश्चिमश्मसानबलिः ।। ९ ।।

ॐ ह्रिं नील जीमुत संकाशं घोरदुष्ट भयानकउर्ध्व केश-विरूपाक्ष-क्षेत्रपाल बृहदुदर एहेहि बलि प्रतिगृन्ह गृन्ह हन हन दह दह पच पच खः खः खाहि खाहि भुंज भुंज विघ्नभैरवरूपेण बलि प्रतिगृन्ह गृन्ह ह्रिं हुं फट् स्वाहा ।। उत्तरभीमबलि: ।। १० ।।

ॐ विघ्नान्तकाय महाक्रोधाय महाबलपराक्रममिदं बलि गृन्ह गृन्ह खः खः खाहि खाहि मम सर्वविघ्नान् गणान् छेदय छेदय भेदय भेदय हुद हुद दह दह मथ मथ पच पच आः विघ्नान्तकृत हुं फट् स्वाहा ।। अग्नेर्विघ्नान्तकबलिः ।। ११ ।।

ॐ नमो बुद्धाय । करुणाभाषित हृदयाय । परात्मासमचित्ताय । त्रैधातुकैकमूर्तये सत्वानां दुःखकरकरिणेरिदंबलिर्दिव्य गन्ध-रमोपेतोपौभुज्य मां सर्वसत्वानामनुत्तरायां सम्यक्संबोधौ प्रतिस्थापनाये ॐ आः सुगतवज्र तुच्य हो हुं फट् स्वाहा ।। नैऋत्ये बुधबलिः ।। १२ ।।

ॐ आः हुं हो आकाश-वायु-तेज-उदक-पृथ्वी मादित्येभ्यः सपरिवारेभ्यरिदं वलिर्गन्ध-पुष्प-धूप दीपमक्षतं ददाम्यहं ते चागत्य सपरिवारानिदं बलि गृन्हन्तु खादन्तु पिवन्तु जः हुं वं हो सतृप्तानां सर्वसत्वानाञ्च शान्ति पुष्टि कुरु रक्षावरणगुप्ति कुर्वन्तु हुं हु फट् फट् वज्रधराज्ञापयन्ति स्वाहा ।। वायव्यचतुर्भूत बलि ।। १३ ।।

ॐ नमः सुरूपाय तथागतायाऽर्हन्ते सम्यक् संबुद्धाय ।। तद्यथा ।। ॐ सुरु सुरु प्रसर प्रसर तर तर तुरु तुरु सम्भर सम्भर स्मर स्मर सन्तर्पय सन्तर्पय सर्वप्रेतानां स्वाहा । अपसरन्तु अवतार

पक्षिणो ददाम्यहं सर्वलोकधातुनिवासी प्रेतानां महारति प्रेताणां हुं स्वाहा ।। ईशान-प्रेतबलिः ।। १४ ।।

ॐ इन्द्र यम जत यक्ष भूत वन्हि वायु राक्षस चन्द्र सूर्य महा लम्वनागाष्टकानां सर्वसात्वानिदं बलिर्गन्ध पुष्प धूप दीपाक्षतं ददाम्यहं ते चागते सपरिवारान् शीघ्रं खादन्तु पिवन्तु जः हुं वं हो सतृप्ताणां मम सर्वसत्वानाञ्च शान्ति पुष्टि कुरु रक्षावरण गुप्ति कुरु हुं हु फट् स्वाहा ।। लोकपालबलिः ।। १५ ।।

ॐ नमो भगवत्यै आर्यमहाप्रतिसरा आर्यमहासाहश्रप्रमो दिनी आर्यमहामायूरी आर्यमहाशीतवती आर्यमहामन्त्रानुसारणी बुद्धश्चैव महात्मान विद्यादेवी महावल मामकी भृकुटी चैव तारा-देवीतथा ङकूशी वज्रसकरया श्वेता महाश्वेता तथैव च महाकाली च दूती च वज्रदूती तथापरा सूपाशी वज्रपाशी च वज्रपाणि महाबला वज्रमाला महाविद्या तथैवामृतकुण्डली अपराजिता महादेवी काल कर्ण महाबला तथा धन्या महाभागाः पद्मकुण्डली खे च पुष्पदन्तो मणिचूडाः स्वर्णकेशी च पिंगला महातेजास्तथा देवी धन्याश्च विद्युन्मालिनी राक्षस्येकजटा चैव बुद्धाक्षिणिक नायका: कपालिनी महाभागा धन्या लकेश्वरी तथा अन्याश्च बहवो विद्या । सत्वान् ग्रहकारिका ।। तद्यथा ।। काली कपाली कुम्भाण्डी सखिनी कमलाक्षी हारती हरिकेशी यमदूती यमराक्षसी खेमी च भूत-ग्रसनी प्रतीच्छेदं गन्ध-पुष्प-धूप-बलिं च दास्यमि रक्षां कुरु मम सर्वसत्वानाञ्च सर्व भयोपद्रवेभ्यः जीवन्तु वर्षशतं पश्यन्तु सदा शतं सिध्यन्तु मन्त्रपदे स्वाहा ।। पञ्चरक्षाबलिः ।। १६ ।।

ॐ श्री हारती महादेवी यक्षिणी प्रियंकरी महायक्षसेनापतिः पञ्च पुत्र शत परिवारान् महोत्सवा नाना वस्त्र धनुर्धराः सर्वालंकार भूषिता प्रतिच्छोपभुज्य ॐ आः पुष्प धूप दीप गन्ध नैवेद्य छत्र

ध्वज पताकादि सर्वपरिपूर्णमस्तु गृन्ह गृन्ह खः खः खाहि खाहि तोषय तोषय हारती महायक्षिणी सर्वकामार्थ साधनी देहि दानपतये ॐ आः हुं फट् स्वाहा ।। हारतीबलिः ।। १७ ।।

ॐ नमः श्री हेवज्रायाष्टानायर्ध्देन्दु कृष्णवर्णाय पिंगोर्ध्दकेशाय चतुर्विंशति नेत्राय षोडशभुजाय कृष्ण जीमुत वपुषाय कपालमालाधरायात्मक्रोधचित्ताय अर्ध्देन्दुदृष्टिने मारय मारय कारय कारय गर्जय गर्जय शोषय शोषय सप्तसागर-नागान् बन्ध बन्ध नागाष्टकान् गृन्ह गृन्ह शत्रून् ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ हं हः हुं फट् स्वाहा ।। हेवज्रबलिः ।। १८ ।।

ॐ नमः श्री चण्डमहारोषणाय देवासुरमनुष्यास्त्रासनकराय सकल मारविनाशनकराय अतसीकुसुमरत्नमकुटशिरस्यदं बलि गृन्ह गृन्ह मम सर्व बिघ्नान् हन हन चतुर्मारान् निवारणाय त्राशय त्राशय भ्रामय भ्रामय भिन्द भिन्द नाशय नाशय ताडय ताडय शोषय शोषय भेदय भेदय छेदय छेदय दुष्टसत्त्वान् मम विध्नविनायकानां भष्मं कुरु हुं हुं फट् स्वाहा ।। अचल-बलिः ।। १९ ।।

ॐ नमः श्री सप्तबुद्धानां ।। सप्त धर्माणां ।। सप्त संघानां ।। ॐ शीतातपत्र सकल विमल प्रायङ्गिरा। ॐ उष्णीष चक्रवर्ति सर्वमन्त्रमूलकर्म ताडन कीलन वामकृत यन्त्र केनचित् सर्वं छिन्द छिन्द भिन्द भिन्द मिलि मिलि हुं हुं हु फट् फट् फट् स्वाहा ।। प्रत्यङ्गिराबलिः ।। २० ।।

ॐ नमो लोकनाथाय ।। देवासुरनरयक्षराक्षसादिभिर्वन्दित पादयुगलायाशगध्यादिसहितमशेषमार सिद्धय प्रवर चिन्तित तत्प-राय महाकारुणिकायेदं बलिर्दुग्धादि सहितं गृन्ह गृन्ह मां सर्व-सत्वानां नरकादि दुःखान्त उत्तारय उत्तारय उद्धारय उद्धारय

सुधारय सुधारय बुद्धसत्येन धर्मसत्येन संघसत्येन सत्यवादिसत्येन ॐ आः हुं ह्रि फट् स्वाहा ।। लोकेश्वरबलिः ।। २१ ।।

ॐ नमो भगवत्यै ग्रहमातृकायै सर्वग्रहनक्षत्रादि भयनाशिनी सर्वदेवनागयक्षादिभयविघ्नोपशमनी राजचौरादिभयविध्वंशिनी भगवती ग्रहमातृकासर्वनक्षत्रादिभिः शीघ्रमागच्छागच्छ सपरिवारान् रक्ष रक्षेदं बलिं गृन्ह गृन्ह मम सपरिवारान् रक्ष रक्ष सर्व विघ्नान् हर हर शान्ति पुष्टिं रक्षावरणं कुरु हुं फट् वर्षशतं पश्यन्तु सिध्यन्तु मन्त्रपदे स्वाहा ।। ग्रहमातृकाबलिः ।। २२ ।।

ॐ आः हुं हो जयविजय-नन्दोपनन्द-पद्म-कर्कोटकवासुकि-शङ्खपाल-कुलिकानन्त-तक्षकमहापद्मेभ्यः सपरिवारेभ्योरिदंबलिं गन्ध पुष्प-धूप-दीपाक्षतं ददाम्यहं ते चागते सपरिवाराः शीघ्रमिदं बलिं गृन्ह गृन्ह खादन्तु पिवन्तु जः हुं वं हो सतृप्तान् सर्वसत्वानाञ्च शान्ति पुष्टिं कुरु हुं हुं फट् फट् वज्रधराज्ञापयस्व स्वाहा ।। नागबलिः ।। २३ ।।

ॐ आः ह्रि हो उष्णीषचक्रवर्ति - यमान्तक - प्रज्ञान्तक - पद्मान्तक-विध्नान्तक अचल- तर्किराज- नीलदण्ड- महावलसुम्भराजेभ्यः सपरिवारेभ्योरिदं बलिं गन्ध-पुष्प-धूप-दीपाक्षतं ददाम्यहं । ते चागत्य सपरिवाराः शीघ्रमिदं बलिं गृन्हन्तु खादन्तु पिवन्तु जः हुं बं हो सतृप्तान्मम सर्वसत्वानाञ्च शान्ति स्वस्तिं पुष्टिं कुरु रक्षां गुप्ति कुर्वन्तु हुं हुं फट् फट् वज्रधर आज्ञापयति स्वाहा ।। दशक्रोधबलिः ।। २४ ।।

दुग्धधारां वा मद्यधारां (सादुरु बा थ्वँ) छायहायेके । एक पादबलि जूसा छ्म्ह वा निम्हसिनं देशबलि (खासिबलि) जूसा यजमानपिं पेम्हसिनं छायहोयेके बिये ।

❀

छायूहायेके

[दुग्धधारा (सादुरु) बायू मद्यधारा (थ्वँ) छायूहायेकेगु]

वाक्य—

ॐ नमः श्री वज्रसत्वाय ।

एकवृक्षे श्मशाने वा पर्वते कन्दरेषु च ।
ग्रामपार्स्वे तथा क्षेत्रे शून्यागारे विशेषतः ।
सत्वभाजनभूतेषु जले स्थले विशेषतः ।
कृष्णरुद्र महारौद्र रेवती च विशेषत ॥

कृष्णकराली वीभत्सा नन्दातीता विनायकी ।
चण्डाली घोररूपा तु उमादेवी समातरः ॥

जया च विजया चैव नजिता चापराजिता ।
भद्रकाली महाकाली स्थूलकाली तु योगिनी ॥

इन्द्री चण्डी घोरी दंष्ट्री लम्बोकी त्रिदशेश्वरी ।
काम्बोजी द्वीपिना चोषी ग्रामावस्थित योगिनी ॥

घोररूपा महारूपा दंष्ट्ररूपा करालिनी ।
कपालमाललम्बिनी च खट्वाङ्गधृङ् महर्द्धिका ॥

खड्गहस्ता परशुहस्ता वज्रहस्ता धनुस्तथा ।
पञ्चडाकिनी महातत्त्व सर्वकामार्थसाधका: ॥

योगमण्डलमहाराज्ञी वज्रेश्वरी प्रभुस्तथा ।
तथागतमहाकाया निगमा योगसृष्टिका ॥

इदं वज्रेश्वरी चाज्ञा चावाहन्तु विशेषत: ॥

ॐ क क कट्टन ब: ब: बन्धन ख: ख: खादन सर्वदुष्टप्रदुष्टान् हन हन घ घ घाटय घाटय अमुकस्य सर्वसत्त्वानाञ्च शान्ति कुरु हुं हुं हुं फट् फट् फट् स्वाहा ॥

देवा: सुरा: सर्वभुजङ्गसिद्धा
स्तक्षा सुपन्ना कटपूतनाश्च ।
गन्धर्वयक्षा ग्रहजातयश्च,
केचिच्च भूमौ निवसन्ति देवा: ।

अन्यैश्च जानु: पृथिवीतले ऽहं
कृताञ्जलीं तास्तु विज्ञापयामि ।
सपुत्रदारा: सह भृत्यसंघै:
श्रुत्वास्त्विहायादि सदा कृपार्थम् ॥

यं मेरुपृष्टे निवसन्ति भूता:,
ये नन्दने चेक सुरालये च ।
ये चोदयास्ते रविमण्डले च
पुरेषु सर्वेषु च ये वसन्ति ॥

सरिच्च सर्वेषु च संगमेषु

रत्नालये चाधिकृताधिवासा ।
वापीतडागेषु च पल्लवेषु
कूपेषु सोमेषु च सागरेषु ॥

ग्रामेषु घोषेषु च निर्झरेषु
देवाधिवासे सुरकाननेषु ।
शून्यालये देवगृहे विहारे
चैत्यादि पुण्यानि सुखाश्रमेषु ॥

पथेषु शालासु च कुञ्जराणां
भूता च ये चित्रगृहे वसन्ति ।
रथ्यासु वीथीषु च चत्वरेषु
ये चेक वृक्षेषु महापथेषु ॥

महाश्मशानेषु महावनेषु
सिंहादि ऋक्षादिगणेषु ये च ।
वसन्ति घोरातिमहाटवीषु
द्वीपेषु दिव्येषु कृतालये च ॥

मेरौ श्मशाने निवसन्ति ये च
हृष्टाः प्रसन्नात्मक गन्धमाला ।
धूपं बलिं पुष्पविलेपनञ्च
गृन्हन्तु भुञ्जन्तु बलिं विशिष्टम् ॥

भक्या कृतमिदं वलिपूजाविधिकर्मं सफलं जुगन्तु बलिं च पिवन्तु स्वाहा ।

थनं क्वय् जुजुया प्रसस्ति कायेगु नं चलन दु। थुलि धुंकाः दानपति... ... अमुक... ...पूजाकर्माणि सकल विघ्नोपद्रव-शान्ति कामनार्थयावाहित-सकल देवदेवीनां तुष्टि-पुष्टिकामनार्थे यजमानस्य मनोवाञ्छा कामानार्थयेकपाद... चतुस्पाद ..पंचमपाद... नवमपादादि लोकपाल-बलिरर्चन वज्रधर आज्ञापयति ॐ आः हुं फट् स्वाहा ।।

।। बलिमाला क्वचाल ।।

थनंलि चतुषष्टि बलिमालाया त्यं च्वय् वंगु पीपेंगू बाहेक मेगु ४० गू बलिमाला क्वय् न्हचब्वये ।

ॐ आः हुं हो ब्रह्माविष्णनैऋत्यवायुयमाग्नि समुद्र-इन्द्र-यक्षेभ्यः सपरिवारेभ्योरिदं बलिं गन्ध-पुष्प-धूप दीपाक्षतं ददाम्यहं ते चागत्य सपरिवारान् शीघ्रमिमंबलिं गृण्हन्तु खादन्तु जिवन्तु जः हुं बः हो सतृप्तान् सर्वसत्वानाञ्च शान्ति कुरु पुष्टि च रक्षावरण गुप्ति कुरु हुं २ फट् स्वाहा ।। लोकपालबलिः ।। १ ।।

ॐ आः हुं हो जयविजयनन्दोपनन्दपद्रककर्कोटकशङ्खपाल कुलिकानन्ततक्षकमहापद्मभ्यः सपरिवारेभ्यरिदं बलिं गन्ध-पुष्प धूप-दीपाक्षतं ददाम्येहं । तेचागत्य सपरिवारान् शीघ्रमिदं बलिं गृण्हन्तु खादन्तु पिवन्तु जः हुं ब हो सतृप्तान् सर्वसत्वानाञ्च शान्ति पुष्टि कुरु हुं २ फट् वज्रधराज्ञापयति स्वाहा ।। २ ।। नागबलिः ।।

ॐ वज्राबलि हो जः हुं बः हो वज्रडाकिन्यै समय हो। वज्राबलिरुद्ध विकटबलिं दद्याम्निशाके ॐ खः २ खाहि २ सर्वयक्ष राक्षस-भूत-प्रेत-पिशाचोत्यान्दार-पस्मार – डाकडाकिन्यादयरिदं बलिं गृण्हन्तु समये रक्षन्तु समये सर्वसिद्धि मे प्रयच्छ भञ्जन्तु पिवन्तु शीघ्रमिदं बलिं गृण्ह २ हुं २ फट् २ स्वाहा ।। ३ ।। डाकिनीबलिः ।।

ॐ तारणि सर्वदुष्टानां भयनाशिनी चतुर्मार भयविध्वं-शिनी सर्वदेवासुरनरगन्धर्व-किन्नरमहोरगाद्युपद्रवं प्रशमणि सर्वभूतप्रेतपिशाचयक्षराक्षसडाकिन्यादि भयविध्वंशिनी परकृयातन्त्रादि प्रयोगादिनाशिनी—भगवती—दुर्गा—तारिण्या गच्छागच्छेदं बलिं गृण्ह २ मम शत्रून् हन २ खः खः खाहि२ सर्व बन्धु व्याधि-निग्रहाणि हुं ३ फट् स्वाहा ।। ४ ।। ताराबलिः ।।

ॐ परशु-पाश-तथागतायाऽर्हन्ते सम्यक् संबुद्धाय तद्यथा तुरु २ तर २ भर २ संभर २ तर्पय २ सर्वप्रेतानां स्वाहा, अपसरा देवता रूक्षणे ददाम्यहं सर्वलोकधातु निवासिनी हुं फट् स्वाहा ।। ५ ।। लोकधातुबलिः ।।

ॐ ... ... मृत्युभञ्जनतारण-लोकालोक-मृत्यु-दरिद्रदोष भयंकराअष्ट्र ... ... अथ तस्य सिद्धिर्भगवति तारयिदं बलि पंचा-मृत ... ... ।। ६ ।।

ॐ नमः सर्वधर्मवज्राधिकार-वज्रमहाकालशासनोद्गम-नापकारेण सह हुं ह्रिं क्षि, इदं बलिं गृण्ह २ खः २ खाहि २ सर्वदुष्ट सत्त्व दमक ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ हं फट् स्वाहा ।। वज्रमहा-कालबलिः ।। ७ ।।

ॐ नमो यमान्तकाय ह्रिंष्टि विकृताननाय नागाभरणाय त्रैलो-क्यविमर्शनदन्तहस्ताय सर्वभारविनाशायेदं बलि गृण्ह २ मम सर्व विघ्नान् हर चतुर्मार रात्रि वारय २ हुं २ फट् २ स्वाहा ।। ८ ।। यमान्तकबलिः ।।

ॐ नमः श्री जाङ्गुलये सर्वयक्षमारिणे विषड्रसनिभक्ष-णीयचूडवारिणी संघटननिमित्तमागच्छद विध्वंशिनी २ इमं बलि भुज जिह्वानुजं जः स्वाहा ।। ९ ।। जाङ्गुलिबलिः ।।

ॐ नमो भगवते महाप्रत्यङ्गिरे सर्वशुभ शान्तिकरेऽसितयोग शतमहस्त्रमिद बलि गन्धं पुष्पं दीपं गृण्ह २ येन केचिन्मन्त्रयन्त्र तन्त्र विदूष विषचूर्ण प्रयोगादि हन २ दह २ पच २ तर्जय २ गर्जय २ तस्य वषकेन तिट् हुं हु फट् स्वाहा ।। १० ।। प्रत्यंगिराबलिः ।।

ॐ बसुधारणि दारिद्रयदुःखभयहारणि सर्वयक्षराक्षसमतः शीघ्रमागच्छगच्छेदं बलि गृण्ह २ खः २ खाहि २ प्रणिधान मम-शान्ति कुरु स्वस्तिं स्वाहा ।। ११ ।। वसुन्धराबलिः ।।

ॐ नमोऽरपचनाय कुमतिदहनदक्षाय चन्द्रकान्तिशशि प्रभायै खड्गस्याग्रग्रहहस्ताय भर्जयनि वरंप्रदाय भज बुद्धि सिद्धि द्वयमिद बलि गन्धं पुष्पं धूपं दीपं दुग्धसर्करादि सहितं गृण्ह २ खः २ खाहि २ मम सर्वसत्वनां च शान्ति पुष्टि कुरु गुप्ति कुरु ॐ आः धि हुं फट् स्वाहा ।। १२ ।। अरपचनबलिः ।।

ॐ नमः षोडशभुजमहाकालाय दुष्टोत्कट भैरवाय महाक्रो-धाधिपतये पिङ्गलोर्ध्वकेशाय षोडषभजाय अष्टाननाय चतुर्बिंशति नेत्राय ॐ तुरु २ खः २ खाहि २ इदं बलि गृण्ह २ ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ हं हः कारय २ गर्ज २ भीम महाक्रोधाधिपाय नाशय २ सर्वशत्रून् दुष्ट सत्वदमने पारय २ मां देहि शरणं हुँ है किलि २ हः २ हुं सर्वयक्ष पिशाच-किन्नराः सर्वशान्ति कुरु २ कुलनाशच भूर्भुव हुँ हः नाशय २ महाकालाय कालरूपाय महाभयानकाय हितं दमय २ नाशनं सर्वदुष्टसत्वानामदरं नागाधिपतये तारय नाशय २ हः २ हु २ छिन्द २ भिन्द २ हन २ दह २ पच २ मथ २ घट २ महाबुद्धाय माधि-पतीष्ट ह २ मत २ सयशरूपाय क्रोधाय स्वाहा ।। १३ ।। षोडष भुजमहाकालबलिः ।।

ॐ यमान्तकाय ह्रिं म्ति विकृताननाय त्रैलोक्यविमर्दनं दण्ड हस्ताय सर्वमारविनाशायेदं बलि गृण्ह २ मम सर्वविघ्नान् हर २

चतुर्मारान् निवारय २ हुं २ फट् स्वाहा ।। १४ ।। यमान्तकादि नाशाबलिः ।

ॐ सर्वधर्मा वज्राधिकारवज्रमहाकालशाशनशत रेगनक प्रकारेण सह हुं ह्रिं क्षि, इमं बलि गृण्ह २ खः खः खाहि २ सर्वदुष्ट सत्व दमनक ह हा हि ही हु हू हे है हो २ फट् स्वाहा ।। १५ ।। वज्राधिकारबलिः ।।

ॐ नमः श्री जाङ्गुलये सर्वरक्षमाराय विषदु खनीयाय भक्षणीयाय संगतनिमित्तमातहाधविन्धे २ हेमबलि भुंज जिघ्र भुंजैव स्वाहा ।। १६ ।। जाङ्गुलिबलिः ।।

ॐ नमो भगवते महाप्रत्यंगिरायै सर्वशुभशान्तिकराशिति योगशतसहश्रहरयिमं बलि गन्धं पुष्पं धूपं दीपं गृण्ह २ येन केन-चिन्मन्त्र-यन्त्र-तन्त्र-विद्वेष- विषचूर्ण प्रयोगादि हन २ पच २ तर्जय तर्जय गर्ज २ तस्यवसन केचिद् हुं २ फट् ३ स्वाहा ।। १७ ।। महा-प्रत्यंगिराबलिः ।।

ॐ वसुंधारिणी दारिद्रयदु खभयहारिणि सर्वयक्षणि समेताः शीघ्रमागच्छ २, इमं बलि गृण्ह २ खः २ खाहि २ ॐ धरणि धारणि मम शान्ति कुरु स्वस्ति स्वाहा ।। १८ ।। वसुन्धराबलिः ।।

ॐ नमोऽरपचनाय कुतिमदहनदक्षाय चन्द्रकान्तिशशि प्रभाय खड्गवेगो मञ्जुवाणिवरमुद्राय मञ्जुबुद्धिसिद्धिदायेमं बलि गृण्ह २ गन्ध-पुष्प-धूप-दीप-दुग्ध-सर्करादि सहितं गृन्ह २ खः २ खाहि २ मम सर्व सत्वानाञ्च शान्ति पुष्टि कुरु रक्षागुप्ति कुरु ॐ आः धीः हुं फट् स्वाहा ।। १९ ।। अरपचनबलिः ।।

ॐ शुल्क गगनाक्ष वज्रयोगिनी त्रां ह्रीं रु ३ खः ३ फे ३ अं ३ मम सिद्धि मे प्रयच्छ बलि गृण्ह २ हुं २ फट् स्वाहा ।। २० ।। वज्रयोगिनीबलिः ।।

ॐ नमः षडक्षरीवज्रयोगिनि एहेहि भगवति सर्वाशापरिपूरय भगवति, वज्रदेवि नमस्ते ३ मम देवि मा तदनुग्रहं कुचिमं बलिं गृण्ह २ ॐ वज्रयोगिनि हुं ३ स्वाहा ।। २१ ।। षडक्षरीवज्रयोगिनीबलि: ।।

ॐ चरपादिक वज्रयोगिनी ॐ आः हुं ॐ प्रतिच्छेमं बलि ह्लि हुं फू हुं फट् मम सर्वसत्वानां च शान्ति कुरु स्वाहा ।। २२ ।। सचरपादिकबलि: ।।

ॐ नमो श्रीमदद्वयपादि वज्रयोगिनि वज्रडाकिनीमं बलिं गृण्ह २ ह २ मम सिद्धि प्रयच्छ हुं फट् स्वाहा ।। २३ ।। द्वयपादि वज्रयोगिनीबलि: ।।

ॐ नमो भगवत्यै छिन्नमस्ते प्रशस्ते सर्वबुद्धडाकिनीय, वज्र-वर्णनीय, वज्रवैरोचनीयेमं बलिं गृण्ह २ खः खाहि २ मम विरुद्ध चिन्तकान् भस्मी कुरु सप्तपातालगत शकलान् पादतलं कुरु, सर्वत्र मम शान्ति पुष्टि रक्षावरणगुप्ति कुरु हुं ३ फट् स्वाहा ।। २४ ।। छिन्नबलि: ।।

ॐ फें ३ ह्रीं जः गृण्ह २ बलि–रक्तपुष्प–कामराज–सर्वसिद्धि प्रयच्छ मम विरुद्धक चिन्तकान् भस्मीं कुरु सप्तपातालगतशत्रून् पादतलं कुरु सर्वजनान् शान्ति कुरु स्वाहा ।। २५ । विरुद्धकबलि: ।।

ॐ नमो भगवत्यै वज्रगान्धार्यनेक-शतसहस्त्र प्रज्वलित प्रदीप-तेजाय उग्रकिरणभयानकाय एहेहि त्रयाणां रत्नानां संघेभ्यः ॐ आः कद्य २ वर देवादिकं ये चान्य समयशान्ति पुष्टि जानच भाषयिष्यामि शीघ्रमिमं बलिं गृण्ह २ ॐ षष्ठ तुरु २ मुरु २ बुरु २ धम २ रङ्ग २ रङ्गोपय २ पूरय २ आसामे भगवति महावज्रगान्धारी सिद्धिचण्डे वज्रपाणिराज्ञापयति स्वाहा ।। २६ ।। वज्रगान्धारी बलि: ।।

ॐ सर्वमारविध्वंशिनि शुल्कवर्ण-एकजटे ॐ आः ह्निः हुं, इमं बलि गृण्ह २ घातय २ सर्वदुष्टान् हुं ३ फट् स्वाहा ।। २७ ।। सर्व-मारविध्वंशिनीवलिः ।।

ॐ भगवति प्रज्ञापारमिता महाशान्तये महानील-रक्त-पंच पुस्तकहस्तायेम बलि भंज जिघ्र पच २ प्रज्ञावर्ध्दनि ज्वल २ मेधा-वर्धनी धिरि २ बुद्धिवर्ध्दनि स्वाहा ।। २८ ।। सरस्वतिबलिः ।

ॐ कुरु २ सर्वकरि कग्हुं विवाद विघ्न हरे छिन्द २ भिन्द २ भंजय २ शत्रु स्तम्भय २ ह्निः हुं ॐ आः हुं फट् स्वाहा ।। २९ ।। कुरु २ सर्वकरिबलिः ।।

ॐ नमो भगवते शिखररक्तनेत्राय महाचन्द्रवज्रपाणये मम शत्रूणां सर्वनागाष्टकाणां संकोचय २ मोहय २ वज्रपाशेनाकर्षय २ चक्षुं बन्ध २ शिरोबन्ध २ सर्वगात्राणि बन्ध २ सर्वमारय २ पुष्प-धूप गन्ध बलि गृण्ह २ हुं २ फट् स्वाहा ।। ३० ।। वज्रशिराबलिः ।।

ॐ नमो ध्वजाग्रकेयूर जय २ विजय २ जयवाहिनि मम सर्व शत्रून् भजय २ स्तम्भय २ मथ २ प्रमथ २ ग्रस २ हु २ रक्ष २ मां भग-वतीदं बलि गृण्ह २ भुज परसैन्यविध्वंशय २ सर्वशत्रून् चल २ चिलि २ चुरु २ कल २ किलि २ कुलु २ सर्वतथागतावलोकनि गुणराज प्रभाप्रसे स्वाहा । चन्द्रार्कविमले स्वाहा । सर्वनक्षत्राध्यामिकरणे स्वाहा । रक्ष मां सर्वभयेभ्यः स्वाहा ।। ध्वजाग्रकेयूरिबलिः ।। ३१ ।।

ॐ सिद्धिकरवीराय करुणाप्रसरहृदयाय नीलोत्पलहस्ताये-मं बलि गृण्ह २ प्रभुज्य २ शान्ति कुरु पुष्टि कुरु सर्वसिद्धि मे प्रयच्छ हुं २ फट् स्वाहा ।। सिद्धिकरवीरबलि ।। ३२ ।।

ॐ नमः श्री तारायै ह्नि हुं ॐ इदं बलि गृण्ह २ त्रैलोक्यं साधय दारिद्रयविदारिणि सर्वदुष्टान् भंजय २ आगच्छ ३ भगवति मम सिद्धि देहि स्वाहा ।। ताराबलिः ।। ३३ ।।

ॐ अष्टभयतारिणि भगवति शान्ति पुष्टि च वशकारणि पर यन्त्र तन्त्र मन्त्र विषचूर्ण विनाशिनी महायोगेश्वरि मम सर्वसत्वानां च रक्ष २ कुरु २ अष्टमहाभयेभ्यस्तारय २ दिव्यरूपिणि सौम्यमुखी म बलिं गृण्ह २ ख: २ खाहि २ स्वाहा ।। अष्टभयतारिणीबलि: ।। ३४ ।।

ॐ प्रसन्नतारायायमृतमुखि अमृतलोचनि मम सर्वार्थसाधनि सर्वसत्वान् वशकरीमं बलिं गृण्ह २ ख: २ खाहि २ हुं २ फट् २ ह्रिं हुं स्वाहा प्रसन्नताराबलि: ।। ३५ ।।

ॐ नमो मैत्रिनाथाय भाषितविद्याचरणसम्पन्नसम्यक्संबुद्धाय सर्वसत्वार्थद्रवितचित्तायेदं बलिं दिव्य-गन्ध-रसोपेतोपभुज मां सर्वसत्वानाञ्च संसारदु:खार्णवादुध्दृत्य सम्यक् संबोधौ प्रतिस्थापयिष्यसि ॐ आ: म हुं फट् स्वाहा ।। मैत्रिनाथबलि: ।। ३६ ।।

ॐ नमो रत्नत्रयाय । नमामि भद्रजंभरजरेन्द्राय महाधनाधिपाय महायक्षसेनापतयपुच्छस्व जम्भरेदं बलिं गृण्ह २ ख: २ खाहि २ समयमनुस्मर देहि ददापय हु २ फट् स्वाहा ।। जम्भरबलि: ।। ३७ ।।

ॐ वज्रवाराहीदं बलिं गृण्ह २ ख: २ खाहि २ सर्वयक्षराक्षसभूतप्रेतपिशाचाय पस्मारोस्तारडाकडाकिन्यादयरिमं बलिं गृण्हन्तु समयं रक्षन्तु यथैव भुजथ खादन्तु पिवन्तु जिघ्रथमतिकमर्थं मम सर्वाकारतया सुखोपविद्धयं सहायका भवन्तु हुं फट् स्वाहा ।। बज्रवाराहिबलि: ।। ३८ ।।

ॐ नमो भगवत्यै बुद्धडाकिन्यै सर्वदुष्टनाशिनि, नानाभय विध्वंशिनि, यन्त्र मन्त्र विध्वंशनि सर्वशत्रूभयहारिणि ख: ख: खाहि २ तिष्ठ २ बन्ध २ नाशय २ भिन्द २ तोषय २ ताडय २ शोषय २

छेदय २ विबुद्ध सत्त्वान् भष्मि कुरु अष्टमहाभयेभ्यः शीघ्रमागच्छ २ गृण्हन्तु पिबन्तु सकान् हुं ३ फट् ३ वज्रसत्त्वाज्ञापय स्वाहा ॥ बुद्धडाकिनोबलिः ॥ ३९ ॥

ॐ नमो भगवत्यै रक्तजमालिरक्तमुखाय रक्तत्रिनेत्राय रक्ता-भरणाय रक्तपद्मासनाय सद्यमण्डलाय पल्लविताय रक्तभुजाय रक्त-शरीराय भक्ष २ हन २ पच २ खः २ खाहि २ शिघ्रमागच्छ २ गृण्ह २ हुं २ फट् २ स्वाहा ॥ रक्तजमालिबलिः ॥ ४० ॥

ॐ नमो भगवत्यै रागधारेवीरे सर्वभरणि सर्वविघ्ननाशिनि विघ्नशान्तिकारि प्रकृतिप्रभेश्वरी सर्वदुष्टनाशिनीमं बलिं गृण्ह २ सर्वसत्त्वानाञ्च रक्षा कुरु २ रक्ष २ मां हुं २ फट् स्वाहा ॥ रागधारा बलिः ॥*

थुलि चतुषष्टि बलिमाला जुल।
च्वय् वंगु २४ (नीपेंगू) व थ्व
६४ गू मध्यय् पीछगू समेत यानाः

थुलि बलिमालाया दुने १७ गू, ४५ गू, २४ गू व ६४ गूस वाक्य त दुथ्यानाच्वंगु दु। प्रत्येक बलिस थ्वहे वाक्य प्रयोग जुया च्वनी मद्यधारा हायेकेगु वाक्य च्वय् २४ गू बलिमालास च्वये धुंगुलि शन मचोया थ्व बलिमालाया सफू थःकेदुगु हस्तलिखितया बलिमाला ४।५ धाः व आशा सफूकुथिस दुगु खः।

शेषबलिः

शेषबलि धायेबलय् वाकिदनिगु ल्यंदनिगु अन्यबलि अर्थात् धयागु प्रष्ट जूवः। थ्व बलि वज्रयानय् ततःधंगु चक्रपूजा आदि व

---

* वा विया १५२६ व - १८९ / व वि. १८८-२७११ नम्बरस दुगु खः।

सेलाहू आदि यायेवलय् अनिवार्यरूपं यायेमा:गु बलि ख: । थ्व बलि बीवलय् बौपा: छ्पा: तया: एकपाद बन्हिइ तया: शेषबलिया विधिअनुसारं पूजा याना: चर्यानृत्य २ पु नं यायेमा:गु चलन दु । थ्व डाकिनि व प्रमुदित ख: । थ्व चक्रसम्वरया नृत्य ख: ।

हाकनं वज्रयानीपिनि सिनावना: स्वला अर्थात् लत्याबलय् न्यागू रजमण्डल च्वया: विधि अनुसारं पूजायाना: शेषबलि बीगु नं चलन दु ।

अन्तस ब्वमिपिन्त जिगु छगू इनाप दु। ब्वँमिपि भी हे न्यायाधीश भी हे वकिलपि ख: । थन जि थी थी ग्रन्थ ग्रन्थान्तरया छु छु खँत मुना: व भीगु परम्पराय् खनेदयाच्वंगु छु छु आधारत कया: अप्पो याना: (यँया परम्परायात) छ्थासं तयाबियाम्ह छम्ह लेखनदास जक ख:, अथेजूयानिम्ति भीगु हे अदालतया निर्णय अर्थात् फैसला भीगु निंति महत्वपूर्ण जुइगु जि तायकाच्वना ।

लिधंसाया ग्रन्थत

१.	क्रियासमुच्चय	
२.	अमरकोष	
३.	साधनमाला	सं विनयतोष भट्टाचार्य
४.	पंचरक्षा	बरोदा
५.	सम्वरोदयतन्त्र	
६.	अङ्गुत्तरनिकाय	
७.	चर्यागीति (चचासफू)	
८.	बलिपूजाविधि	
९.	तर्पणष्फलवलि वैश्वदेवविधि	
१०.	योगसिध्दान्त	
११.	गुह्यसमाजतन्त्र	सं पीयल वैद्य
१२.	करवीरतन्त्र	
१३.	त्रिसमाधि	
१४.	हेवज्रतन्त्र	
१५.	दीक्षाविधान	
१६.	गुह्यादि अष्टसिद्धि संग्रह	सारनाथ
१७.	चर्यागीतिकोष	
१८	सत्यसिद्धिशास्त्र	हरिब्रह्मा
१९.	धम्मपद	भिक्षु अमृतानन्द
२०.	विभिन्न पूजा विधिया सफूत	
२१.	मञ्जुश्री मूल कल्प	सं पियल वैद्य बरोदा
२१.	सुत्तनिपाल	भि. धर्मरक्षित

सहयोगी सफूत

१. गुरुमण्डलार्चन — पं. अमोधवज्र वज्राचार्य
२. अद्वयवज्रकृत गुरुमण्डलार्चन — पं. वै. आशाकाजि वज्राचार्य
३. गुरुमण्डलार्चन एकविंशति
प्रज्ञापारमिता — पं. रत्नबहादुर वज्राचार्य
४. प्रथम बौद्धशिक्षा — ,,
५. कलशार्चनपूजाविधि — रत्नकाजि वज्राचार्य
६. बौद्धपूजा क्रियाया हलंज्वलं — ,,
७. बुद्धत्व महायान वाक्यामृत सार — पं ज्ञानरत्न वज्राचार्य
८. धम्मपद — भिक्षु अमृतानन्द
९. बौद्धधर्म मीमांसा — पं. वलदेव उपाध्याय (हिन्दी)
१०. नेपाःदेया विहारया ताःचा — रत्नकाजि वज्राचार्य

च्वमिया पिदने धुंकूगु कृतित

1. नेपाल जनजीवन-क्रियापद्धति
2. यँदेया बौद्धपूजाया हलंज्वलं
3. झीगु संस्कृतिया ब्वघासा
4. नेपाःदेया विहारया ताःचा
5. धीमति-अवदान
6. स्यंपुचः
7. विमलावती-अवदान
8. कलशार्चन-पूजाविधि
9. नेवाः संस्कार संस्कृतिया ताःचा
10. बलि पूजाया यथार्थता
11. नेपालभाषा व नेपालीभाषां विभिन्न पत्रपत्रिकाय् च्वसु पिदने धुंकूगुदु।

पिदनेत पिया च्वंगु
झीगु संस्कृतिया क्वाःता
काठमाडौंया चैत्यया ल्याः